

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY

CZK/EUR ↗
24,680 +0,02 %CZK/USD ↘
22,389 -0,10 %PX ↗
1355,22 +1,27 %DJI ↗
34832,69 +0,81 %FTSE ↗
7476,72 +0,46 %DAX ↗
14473,20 +1,02 %BTC/USD ↗
42600 +4,00 %Koalice Spolu
nasazuje Svobodu

Spolu nasadí do komunálních voleb v Praze Bohuslava Svobodu, věří si na 50 procent hlasů. STAN přetahuje tvář TOP 09.

Strana 5

Miliardáři
investují do VR

Daniel Křetínský a Patrik Tkáč pomohou v Londýně otevřít jurský park ve virtuální realitě.

Strana 9

1498 kilometrů
od domova

Serdiukovi uprchli z Charkova do Zruče nad Sázavou. O svém novém životě v Česku budou pro HN psát deník.

Strana 16

Speciální
příloha
Hospodářských
novin

■ Autoprůmysl

Český autoland na pokraji apokalypsy.
Hrozí, že zdraží i již objednaná auta

Výsledky Škody Auto ukázaly, že loni bylo ještě dobře. To chyběly jen čipy. Kvůli válce na Ukrajině ale docházejí zásoby surovin klíčových pro výrobu aut. A experti čekají další dramatický nárůst cen.

Ondřej Charvát
ondrej.charvat@hn.cz

Největší domácí automobilka zažívá období plné nejistot a výhledy na další měsíce nedokáže přesně určit ani její vedení. Firma sice oznámila, že loni dosáhla o 48 procent vyššího čistého zisku než v roce 2020, ohledně letošního roku je ale opatrná. Loni firma hlavně kvůli chybějícím čipům nevyrobila až 280 tisíc aut. Ta jí chybí stále, navíc ji hospodaření výrazně komplikuje válka na Ukrajině, která dopadá i na její zákazníky.

Celkové tržby společnosti loni meziročně spadly o 0,4 procenta na 422,6 miliardy korun. Zvýšení zisku na 22,4 miliardy korun docílila firma i přes to, že loni dodala zákazníkům me-

se situace nyní nezlepší, tak o ně letos žádat nebudeme," řekl na setkání s novináři na dotaz HN šéf Škodovky Thomas Schäfer. Ten se má v rámci mateřského koncernu Volkswagen od července přesunout do čela značky VW a jméno jeho nástupce prý bude oznámeno do dvou týdnů. Už teď je jasné, že vedení největší české firmy bude přebírat ve velmi komplikované situaci.

Výhled na tento rok není pro Škodu Auto příliš optimistický také proto, že se firma dočasně stáhla z ruského trhu, který byl loni jejím druhým nejvýznamnějším po Německu.

Navíc firmě zatím ve výsledcích příliš nepomáhá ani vysokomaržový Enyaq. Už v lednu vyráběla desítky vozů nedokončených, na začátku března jeho výrobu dokonce pozastavila, protože jí na něj kriticky chybí kabelové svazky od ukrajinských dodavatelů. O moc lepší to ale nebylo ani před válkou – za první dva měsíce

roku vyrobila Škodovka jen 110 tisíc aut, tedy o pětinu méně než loni.

Představenstvo firmy nicméně oznámilo, že se v ukrajinských dodavatelských závodech částečně podařilo výrobu obnovit. „Předpokládáme, že výrobu Enyaqu rozjedeme do tří týdnů. Bolí nás to finančně, model je u zákazníků dobře přijímáný," řekl Schäfer s tím, že koncern uvažuje i o relokaci výroby klíčových součástek z Ukrajiny, bez kterých nelze auto vůbec postavit. Proces je to ale podle něj velmi náročný. Podle analytiků z IHS Markit z Ukrajiny pocházely před válkou svazky pro půl milionu až milion aut ročně.

Kvůli nedostatku dílů z Ukrajiny zastavil mateřský koncern výrobu v továrně v Bratislavě, kde montuje SUV vozy Audi, Volkswagen, Porsche, ale i Karoq od Škodovky. Výrobu musel stopnout v německých a španělských závodech i Ford, v Německu mu totiž chybí od ukrajin-

ských dodavatelů palubní obrazovky a volanty, ve Španělsku ho trápí nedostatek čipů. Kvůli chybějícím dílům z Ruskem napadené země omezuje v Německu své linky i Mercedes nebo BMW.

Jelikož automobilky a jejich dodavatelé nemají potřebné díly a součástky, začíná ruská agrese na Ukrajině postupně dopadat i na české zákazníky čekající na nová auta. Automobilky podle Martina Feller, ředitele prodeje u Louda Auto, avizují další prodloužení dodacích lhůt nových vozů. „A to i těch, které už jsou nějakou dobu objednané a zadané ve výrobě. Navíc stále přibývá počet modelů, u kterých aktuální dodací doba překračuje 12 měsíců," tvrdí Feller.

Že se situace pravděpodobně ještě zhorší, potvrzuje i ředitel fleetového prodeje dealerství Havex David Prostý. Je téměř jisté, že cena aut opět vyskočí. Zdražit by se podle Prostého mohla i auta, která už jsou ve výrobě, a zákazníkům tak budou dodána za jinou cenu, než když si je objednávali.

„Pokud se k takovému kroku importéři rozhodnou, tak je to jednostranný krok, není prostor pro diskusi. Zákazníci reagují nelibě, ale mohou si vybrat, zda zdražení akceptují, nebo vozidlo neodeberou," tvrdí Prostý. To ale zákazníci staví do těžké pozice. Když by zdražení odmítli, posunuli by se při čekání na nové auto na konec fronty, a pokud by se za několik měsíců auta vůbec dočkali, reálně hrozí, že by za něj zaplatili ještě více.

Pokračování na str. 2

22,41 mld. Kč

■ Takový byl loni zisk Škody Auto. Meziročně šlo o nárůst o 48 procent. Lepšího výsledku dosáhla i díky zdražování. Aut totiž dodala skoro o 13 procent méně.

ziročně o 12,6 procenta méně vozů, tedy celkem 878 tisíc. Svá auta prodávala draž, například Superb loni zdražila o 79 tisíc nebo Kodiaq o 95 tisíc, tedy o více než 10 procent. Zároveň ve výrobě upřednostňovala vozy s vyšší marží, do výsledků významně promluvil elektromobil Enyaq, kterých Škoda prodala 45 tisíc. Výrobou „zelenějších vozů" se Škodovka vyhýbá pokutám za emise, zároveň má model při prodeji nejvyšší marže z její nabídky.

Na rozdíl od roku 2020, kdy firma čerpala od státu v programu Antivirus celkem 1,237 miliardy na náhradu mezd, se vloni bez státní pomoci obešla. „O pomoci jsme uvažovali, ale rozhodli jsme se, že by nebylo vhodné žádat stát o peníze, věděli jsme, že to zvládneme i bez nich. To ale neznamená, že pokud

Elektromobilita

Musk se dočkal.
Konečně otevřel
Gigafactory v Německu

Americká společnost Tesla v úterý oficiálně otevřela svůj nový závod na elektromobily v braniborské obci Grünheide nedaleko Berlína, je to zároveň její první továrna v Evropě. Tesla ji vybudovala na domácí půdě konkurenčního automobilového koncernu Volkswagen, se kterým soupeří v elektromobilitě. Při ceremonii, které se zúčastnili mimo jiné německý kancléř Olaf Scholz, ministr hospodářství Robert Habeck a braniborský premiér Dietmar Woidke, předal šéf Tesly Elon Musk první auta novým majitelům. Továrna, která nabídne práci 12 000 lidí, chce vyrábět až 500 000 vozů Model Y ročně. Začala fungovat necelé dva roky po zahájení výstavby. Musk, který v minulosti opakovaně zmiňoval problematickou byrokracii v Německu, původně zamýšlel výrobu zahájit už loni v červnu. Průtahy v získání konečného povolení ale jeho plány zkomplikovaly.

foto: Patrick Pleul/Pool via Reuters

■ Dokončení ze strany 1

Nejproblémovějšími vozy jsou podle Prostého ty v nejvyšší výbavě, například Superb nebo Kodíaq od Škody Auto. Mezi rekordmany v čekací době stále patří i Octavia. Do této společnosti se může brzy připojit i zmiňovaný elektrický Enyaq, na který většina autosalonů nyní přijímá objednávky na třetí kvartál roku.

„Nyní nemůžeme říct, kolik toho přesně letos vyrobíme, je to jako věštění z křišťálové koule. Neustále řešíme a budeme řešit kabelové svazky, musíme se popasovat s všudypřítomnou inflací, ale také s tím, jestli si zákazníci stále budou moci dovolit koupit auto při placení všech složenek,“ obává se člen představenstva Škody Auto za finance a IT Christan Schenk. „Jestli zvyšování vstupů bude pokračovat takovým tempem, tak zdražování aut je nevyhnutelné,“ doplnil Schäfer.

Představitelé Škody nejspíše váhají, jestli vůbec a případně o kolik si mohou dovolit zdražit vozy, podle lidí z oboru je ale zdražení jisté. Dle šéfa českého a slovenského zastoupení dodavatelské firmy Auria Jana Pleyera celý autoprůmysl už dlouho nestojí na maržích. Firmy tak nemají kde ubírat, aby zákazník nepocítil zdražení. „Představitelé Škodovky uvádějí v dalších letech růsty o dvouciferná procenta,“ prozrazuje. Podobně mluví i partner společnosti EY pro automobilový sektor Petr Knap: „Celková inflace je už dvojciferná a v autoprůmyslu bude bohužel inflace ještě horší. Pokud to trh nedokáže zabrzdit, tak letos mohou auta zdražit o 15 až 20 procent, což je děsivé tempo.“

Pro páteř českého průmyslu a ekonomiky, na kterém se jen Škoda podílí pěti procenty HDP a zajišťuje až desetinu celého exportu, bude klíčové, jak dopadne konflikt na Ukrajině. Na Škodovce a dalších západoevropských automobilkách je totiž závislá většina českých dodavatelů v autoprůmyslu.

„Pokud se situace uspokojivě a mírově nevyřeší do čtyř až šesti týdnů, dopad na český automobilový průmysl může být v nejbližších měsících apokalyptický. Začnou docházet zásoby železné rudy, ocelárny mají zásoby jen na pár týdnů a automobilky potřebují plechy. Mluví se i o sazích potřebných k výrobě pneumatik, nedostatek palladia a neonu zasáhne výrobu polovodičů,“ vypočítává Knap. Podle lidí z oboru vystačí zásoby neonu na tři až čtyři měsíce, alternativa není a dopady budou masivní.

Knap tvrdí, že automobilky budou moci ještě pár týdnů vyrábět, neboť část chybějících vstupů je určena pro přímé dodavatele, kteří mají pár týdnů rezervní polštář. „Bojím se ale, že někteří z nich nebudou mít za chvíli kde brát,“ říká Knap s tím, že nejtvrději dopadne krize právě na dodavatele. „Ti se navíc dostávali do problému ještě před konfliktem na Ukrajině, dodavatelský řetězec se nyní rozhází hůře, než jsme zažívali loni. Následující měsíce budou neuvěřitelně a krušné,“ dodává.

Jeho slova potvrzuje i Pleyer. „Stále se prohlubuje stav, do kterého jsme spadli před dvěma týdny, kdy téměř všechny automobilky začaly rušit objednávky a zároveň omezovaly výrobu a některé zastavily úplně. Ztráta celého automotive bude letos enormní. Automobilový svět sužuje řada předchozích narušení dodavatelských řetězců a větší facka ukrajinské krize teprve přijde,“ líčí Pleyer.

Český závod Aurie s 500 zaměstnanci zastavil svou výrobu na dva dny v minulém týdnu, stojí dva dny i v tomto týdnu. „Pro dodavatele bude hodně těžké celou situaci přežít. Navíc od prosince dvojnásobě stouply výdaje za energie, pro některé firmy to bude likvidační, vždyť někdo dává až čtvrtinu příjmů za energie,“ hodnotí Pleyer.

Problém pro dodavatele je i skoupá komunikace automobilek. „Ty totiž nyní zasílají detailní plány pouze na týden a půl dopředu. Škodovka například poslala plán na tento týden minulý čtvrtek,“ líčí obchodní ředitel firmy KES Daniel Otáhal. Jeho firma vyrábí kabelové a elektrické systémy už pociťuje pětinový úbytek objednávek. „Nevíme, co bude dál. Žijeme z týdne na týden a bude to pokračovat, kouzelným mávnutím proutku to nezměníme. Navíc plány jsou pro automobilky nezávazné, nic nenaděláte s tím, že vám na konci týdne zruší objednávky na další týden,“ doplňuje majitel firmy Isolit Bravo Kvido Štěpánek.

Krátce

Rus pod sankcemi má hotel v lázních

Alexander Pumpjanskij má ve svých 34 letech výjimečnou kariéru – vede obří ruskou společnost vyrábějící ocelová potrubí pro ropný a plynárenský průmysl a rovněž se podílí na řízení investiční firmy s podíly v železnicích. Právě tyto společnosti podle analýz Evropské unie značně finančně podporují Rusko – a jeho válku na Ukrajině. Na podnikatele se proto vztahují evropské sankce.

Jak nyní zjistily HN, Pumpjanskij profituje i z českého hotelnictví. V Mariánských Lázních skrze společnost Ogrea provozuje (a vlastní) čtyřhvězdičkový hotel Westend. Za Ogreu podle obchodního rejstříku jedná právě Rus Pumpjanskij a podle veřejných zdrojů rovněž ovládá kyperskou společnost, která Ogreu vlastní.

Na byznysmenovo angažmá ve firmě Ogrea upozornili analytici z projektu Datlab. Ti sestavili seznam ruských byznysmenů, kteří mají nebo měli vazby právě na Česko – a zároveň na ně dopadají evropské či americké sankce.

Analytici z Datlabu poukázali i na dalšího významného Rusa s vazbami na Česko – Alexandra Bastrykina. Ten je už 11 let předsedou Vyšetřovacího výboru Ruské federace. Bastrykin, který je rovněž sankcionovaný Evropskou unií, do roku 2008 spoluvlastnil realitní společnost Law Bohemia. Poté firmu převedl na svou bývalou manželku Natalii, která ji ovládá dodnes.

V roce 2012 proti Bastrykinovi veřejně vystoupil politický aktivista Alexej Navalnyj s tím, že má utajené vazby právě na Českou republiku – a že zde tajně podniká, což se neslučuje s tím, že má přístup k ruským státním tajemstvím. Bastrykin se následně ohájoval tím, že majetky i firmy převedl právě na bývalou ženu. O pár dní později Navalného Bastrykinův úřad obvinil ze zpronevěry.

Analytici dále upozornili na rovněž sankcionovaného poslance Státní dumy Andreje Trifonova, který ještě donedávna spoluvlastnil ČKD Blansko Holding a byl také členem dozorčí rady. Z obchodního rejstříku nicméně vyplývá, že ve vedení podniku působí i nadále Trifonovovi rodinní příslušníci.

Adéla Jelínková

Belgičané kvůli válce vykupují olej a mouku

Předvíkendová výzva velkého belgického deníku Le Soir, že není důvod „křečkovat“, zjevně nepadla na úrodnou půdu. Obyvatelé země v západním cípu Evropy si v reakci na válku na Ukrajině začali dělat mimořádné zásoby potravin. Z regálů v Belgii mizí zejména mouka a slunečnicový olej, které pocházejí z dovozu a Ukrajina s Ruskem jsou jejich

klíčovými producenty. Obchodní řetězce Aldi a Carrefour v Belgii už proto zavedly limity na nákup obou druhů zboží, další prodejci vyčkávají.

Belgičané se obávají jak možného nedostatku mouky a oleje, tak dalšího růstu jejich ceny nad rámec osmiprocentní inflace v zemi. Během víkendu se vyprázdnily regály zejména ve velkých supermarketech, kam Belgičané jezdí na rodinné nákupy. „Zaznamenali jsme neobvyklý zájem mezi zákazníky o určitý typ zboží, zejména naši mouku, která pochází z dovozu,“ potvrdila deníku Le Soir mluvčí obchodů Carrefour v Belgii Siryn Stamboulíová.

Upozornila, že mouky i slunečnicového oleje je dost, protože firma může výkyv zájmu o levný dovoz doplnit domácími značkami. Přesto společnost zavedla preventivní opatření proti panice, aby zabránila lokálním výpadkům zboží: vedoucím svých téměř 800 prodejen v Belgii sdělila, aby sledovali situaci a v případě potřeby omezili poptávané množství, doporučuje dvě kila mouky a dva litry oleje na jeden nákup.

V případě Carfouru jde zatím jen o doporučení, levnější řetězec Aldi sáhl už na počátku týdne ke konkrétnímu omezení jeden kus od obojího na jeden nákup. Menší řetězec Colruyt obojí omezuje na dvě kila mouky a dva litry slunečnicového oleje na nákup.

Kateřina Šafaříková

Navalnyj dostal devět let přísného vězení

Devět let vězení s přísným režimem. Takový rozsudek si v úterý vyslechl ruský opozičník Alexej Navalnyj během procesu, který se konal v trestné kolonii č. 2 ve městě Pokrov nedaleko od Moskvy. Zde si někdejší zakladatel Fondu boje proti korupci odpykává odložený trest za údajnou zpronevěru prostředků francouzské kosmetické firmy Yves Roches. Tentokrát dostal další trest za to, že měl zpronevřit prostředky svého fondu, když je prý využil pro soukromé účely. Kromě toho dostal také trest za pohrdání soudem.

„Trváme na Navalného nevině a proti dnešnímu rozsudku se odvoláme,“ reagovala na verdikt advokátka opozičního předáka Olga Michajlovová. Ta ovšem byla krátce po vynesení rozsudku spolu s dalším Navalného advokátem Vadimem Kobzevem ve dvoře trestní kolonie zadržena a odvezena policejním antonem. Později byli oba právníci propuštěni bez trestu.

Michajlovová ve dvoře věznice vysvětlovala přítomným novinářům některé detaily procesu. Do Pokrova na vynesení rozsudku přijelo více než sto novinářů, včetně zahraničních. „Jenže do soudní síně nás nepustili, byli jsme v jiných dvou místnostech, kam se dění přenášelo. Ovšem zvuk byl velmi špatný a chvílemi úplně vypadal. Strávili jsme pět hodin v přeplněné místnosti a snažili se odezírat ze rtů. Někteří už rezignovali a chodili ven kouřit,“ řekla HN moskevská novinářka Marina. Podle ní to procesu dodávalo absurdní nádech. „Soudí člověka za to, že sám sobě ukradl peníze, soudkyně něco říká, ale není slyšet co a vlastně to je jedno, protože o verdiktu stejně nikdo nepochybuje,“ říká hořce Marina.

Ze čtyř svědků obžaloby dva své původní výpovědi odvolali s tím, že je k nim donutili policejní vyšetřovatelé. Soudkyně

Margarita Kotovová ovšem označila jejich původní výpovědi za důvěryhodné a naopak současné za vymyšlené. Ve stejné chvíli, kdy četla původní svědectví někdejšího spolupracovníka Fondu boje proti korupci Fjodora Gorožanka, sám Gorožanko na YouTube kanálu Navalného spolupracovníka Ivana Ždanova pouštěl nahrávku, ve které ho vyšetřovatel nutí naučit se svědectví nazpaměť a vyhrožuje mu trestním stíháním, pokud nebude „hodným svědkem“. Na závěr mu zakazuje mluvit o tom, že se spolu vůbec setkali. Gorožanko nakonec ještě před procesem s Navalným odjel ze země.

Soud poslal Navalného odpykat si trest do vězení s přísným režimem. To například znamená, že bude mít nárok jen na tři krátká a tři delší setkání s rodinou ročně nebo že bude moci dostávat jen čtyři balíky ročně. „Prvních devět měsíců bude Alexej zavřený v cele, teprve poté bude přemístěn do nějaké kolonie. Nevíme, kde to bude, možná ho pošlou někam na Sibiř,“ řekl serveru The Insider Navalného spolupracovník Ždanov. „Celkem Fond boje proti korupci podpořilo přes 300 tisíc lidí a oni dokázali najít jen čtyři lidi, kteří se cítí podvedeni. A dva z nich to ještě odvolali,“ vysvětluje Ždanov.

Navalnyj ale dal najevo, že ničeho nelituje. „Proč jsem založil Fond boje proti korupci? Vytvořil jsem ho, zapište to do protokolu, protože nenávidím tuto moc. Považuji ji za zlodějskou a odpornou,“ řekl například Navalnyj během současného procesu.

Ondřej Soukup

Kontroly: pumpaři na zdražení nezbohatli

Kontroly prodejních cen pohonných hmot českých čerpacích stanic zatím neprokázaly potřebu regulace. V tiskové zprávě to v úterý uvedlo ministerstvo financí. Podle prvních předběžných výsledků cenové kontroly provozovatelé čerpacích stanic zvyšováním cen pohonných hmot převážně reagovali na výhled dramaticky rostoucích cen a vývoj na komoditní burze. Povinnost denních hlášení ale bude pokračovat. Námištek ministra financí Roman Binder (ODS) novinářům řekl, že monitoring potrvá do konce dubna.

Do kontroly marží se zapojilo téměř 600 provozovatelů a 2400 veřejných čerpacích stanic. Ministerstvo financí tak aktuálně disponuje kompletními cenovými informacemi od více než 90 procent trhu za období od 15. února do 20. března 2022. Provozovatelé čerpacích stanic, kteří dosud údaje nezaslali, budou znovu individuálně vyzváni ke splnění této povinnosti. „Zásadní je, že od hlavních provozovatelů čerpacích stanic data máme,“ uvedl Binder.

ČTK

■ Pracovní trh

Laciný populismus. Agentury kritizují Středulův návrh, který by jim zakázal nabízet pracovníky z Ukrajiny

Jan Prokeš, Dávid Pásztor
autori@hn.cz

S rostoucím počtem Ukrajinců, kteří do Česka utíkají před válkou, se začínají objevovat případy podvodníků snažících se jejich situaci zneužít. Mezi uprchlíky například začali šířit informaci, že pokud se zaregistrují v asistenčních centrech, nebudou se moci nikdy vrátit zpět na Ukrajinu.

„Nutí je odmítnout asistenci a zdravotní pojištění za ‚jistotu‘ práce a ubytování, kde jim polovinu výdělků seberou,“ uvedla v minulých dnech na Twitteru ředitelka pražského Multikulturního centra Zuzana Schreiberová, která na praxi upozornila. Tato organizace dlouhodobě pomáhá cizincům, kteří se do Česka přistěhovali.

Podle ní se pracovní agentury stále méně zaměřují na svou hlavní funkci – dočasně zajistit firmám brigádníky v případě velké zakázky. „Místo toho je některé agenturní zaměstnávání dlouhodobě poměrně nekalá živnost, kdy s pracovníky podepisou velice obecné smlouvy a pak podle potřeby jejich pracovní sílu přeprořádají velkým firmám. Často zajišťují i ubytování, za které strhávají další část platu a tím budují závislost pracovníků na agentuře,“ popsala Schreiberová HN.

S návrhem, jak problém vyřešit, přišel předseda Českomoravské konfederace odborových svazů Josef Středula. Po vládě požaduje, aby pracovním agenturám zakázala zprostředkování zaměstnání cizinců z takzvaných třetích zemí. Tedy ze států mimo EU, Island, Lichtenštejnsko, Norsko a Švýcarsko.

Zákaz by měl platit plošně pro všechny agentury. „V Česku je přes dva tisíce agentur a nikde není určeno, kdo je a kdo není poctivý,“ vysvětluje Středula. „Agentury měly zprostředkování práce pro osoby z třetích zemí zakázáno do července 2017, takže nejde o žádnou novinku,“ dodává. Odborář zároveň připustil, že by zákaz mohl platit pouze dočasně. Návrh představil zástupcem vlády minulý týden během jednání tripartity.

Ministerstvo práce a sociálních věcí se však k návrhu odborů zatím staví odměřeně. „Problém by se tím nevyřešil. Naopak se obáváme, že by se ještě více rozšířilo takzvané zastřené zprostředkování zaměstnání. Velmi často se porušování právních předpisů dopouštějí subjekty, které agenturami práce vůbec nejsou a nemají příslušné povolení. Legální agentury, které se pohybují v jasně daných legislativních podmínkách, nejsou problémem pracovního trhu, ale jsou to právě ty subjekty, které agenturní práci obchází,“ míní mluvčí ministerstva Jakub Augusta.

Právě na problémové a takzvané zastřené pracovní agentury by se v budoucnu měli více zaměřit kontrolní inspektoři práce. Tento úřad v nejbližších dnech představí ministerstvu práce nový plán kontrol, které se budou více zaměřovat na možná rizika, jež Ukrajincům při vstupu na český trh práce hrozí. Dá se také čekat, že kontrol přibude. S praxí popsanou v úvodu článku se prý ale inspektoři práce v krajských asistenčních centrech dosud nesetkali.

Možný zákaz zprostředkování zaměstnání cizinců ze zemí mimo EU personální agentury kritizují. „Je to laciný populismus, pan Středula si dělá prezidentskou kampaň,“ říká generální ředitelka společnosti ManpowerGroup Jaroslava Rezlerová. „Polovina agenturního trhu je čistá, spolupracuje a je pod kontrolou státu. A pak je tady černota, různé ukrajinské mafie, které často ani licenci agentury nemají a vozí lidi načerno. Tam stejně žádný zákaz nepomůže,“ tvrdí Rezlerová.

„Spojovat jakékoliv mafiánské praktiky s legálním agenturním zaměstnáváním považujeme za neslušnost,“ přidává se marketingová ředitelka agentury Grafton Recruit-

ment Jitka Součková. Upozorňuje také na to, že Grafton od začátku války našel ubytování a zaměstnání pro více než 200 žen z Ukrajiny.

Mluvčí agentury Randstad Petr Douša tvrdí, že Středulův návrh by uškodil hlavně domácím podnikům. „Naším klientům zajišťujeme například veškerou potřebnou dokumentaci nebo koordinátora v ukrajinském jazyce. Pakliže by návrh prošel, firmy by o tuto pomoc přišly,“ uvádí Douša.

Podle dat inspektorátu pracovalo na konci loňského roku v Česku přes 200 tisíc Ukrajinců. Během roku 2021 inspektoři při kontrolách odhalili 3295 nelegálně zaměstnaných pracovníků, přičemž 2965 z nich byli cizinci ze zemí mimo EU. V 85 procentech šlo o Ukrajince. „V řadě případů tito lidé pracovali za velmi špatných pracovních podmínek a byli na nelegální práci závislí,“ říká mluvčí inspektorátu Richard Kolibač.

Častou praxí je například nevyplácení všech mzdových a bonusových nároků či nucení k nezákonným přesčasům. Schreiberová upozorňuje, že jeden z největších problémů je rovněž předkládání pracovních smluv k podpisu v češtině. „Podle zákona nemusí být pracovní smlouva předložena v mateřském jazyce, je to pouze doporučení, že smlouvě bylo porozuměno. Děje se však, že cizinci podepíší dohodu o ukončení pracovního poměru a další den se diví, že nemají práci,“ uvádí.

Mezi uprchlíky začali podvodníci šířit informaci, že pokud se zaregistrují v asistenčních centrech, nebudou se moci nikdy vrátit zpět na Ukrajinu.
Foto: HN – Lukáš Bíba

■ Zaměstnávání Ukrajinců

Uprchlíci mění letité zvyklosti agenturního zaměstnávání

Martin Ťopek
martin.topek@hn.cz

Neobvyklý požadavek dostala personální agentura ManpowerGroup. Karlovarský symfonický orchestr poptával dvě houslistky. Přestože jsou podobné agentury zejména v souvislosti s Ukrajinci spojované spíše s dělníckými nebo technickými profesemi, současná vlna uprchlíků změnila i strukturu volných sil na pracovním trhu. Případ poptávaných houslistek je jedním z důkazů, že přízpůsobit se dokážou také zaměstnavatelé.

Snahu nabídnout volné místo umělcům, kteří mohli zůstat po napadení země na Ukrajině bezprizorní, potvrdil HN šéfdirigent orchestru Ondřej Vrabec. „S jednou houslist-

kou už jsme v jednání.“ Předtím ale bylo třeba ukrajinské zájemce o místo v Karlových Varech propojit s orchestrem.

„Zajistili jsme videomeditonky, lidé, kteří jsou nyní ještě na Ukrajině, nám touto cestou poslali svoje nahrávky,“ řekl manažer zahraničního náboru v Manpower Tomáš Řehák. Ač to nebyl požadavek, řeč je podle něj vesměs o ženách. „Muži nyní nemají moc šanci se sem dostat,“ dodal Řehák. Kvůli mobilizaci nesmí Ukrajinci do 60 let opustit svou vlast.

Případ houslistek je sice poněkud neobvyklý, ukazuje však, že pracovní trh dokáže zareagovat na skutečnost, že do Česka a okolních zemí přijíždějí hlavně mladé matky s dětmi. Mezi nimi je také mnoho vysokoškolsky vzdělaných či těch, které se živily jako fotografky nebo grafičky.

„Je to průřez profesí v běžné populaci, 82 procent z nich ale uvádí, že je jim jedno, jakou práci budou vykonávat,“ uvedl manažer marketingu ManpowerGroup Jiří Halbrštát.

Agentura už proto zřídila ukrajinský tým, v němž zájemcům o práci osobně nebo na telefonní lince poradí jejich krajané, ať už z pozice zaměstnance Manpoweru nebo dobrovolníka, který pomáhá s po-

radenstvím. „Už před válkou jsme měli šest ukrajinských náborářů, ty jsme vyškolili na podporu uprchlíků. Náš tým doplňují dobrovolníci,“ uvedl Řehák. Podobných případů, kdy pracovní agentury nenabízejí jen dělnické profese pro stavebnictví či strojírenství, bude přibývat. Nemění se jen struktura nabízených profesí.

Podle průzkumu Manpoweru mezi 515 zaměstnavateli bude pracovní trh potřebovat další lidi i mimo dlouhodobě poptávané obory, jako je řidič kamionu, montér nebo řemeslník.

Přijímat nové zaměstnance plánuje podle průzkumu 33 procent zaměstnavatelů, naopak 21 procent očekává snížení jejich počtu. Na 40 procent oslovených firem uvedlo, že ve druhém čtvrtletí změnu nechystá.

„Trhu práce stále dominuje potřeba firem nabírat nové lidi. Nová rea-

lita přináší společností i vysokou míru nejistoty, což se odráží v počínaných přesunech na trhu práce,“ uvedla generální ředitelka ManpowerGroup Jaroslava Rezlerová.

Nejsilnější náborové aktivity očekávají šéfové firem v bankovníctví, financích, pojištění a nemovitostech. Firem v těchto oborech, jež se chystají přijímat nové lidi, je o 24 procentních bodů více než těch, které hodlají propouštět. Podobně je na tom i oblast ubytování a stravování.

Naopak špatné vyhlídky jsou mezi neziskovkami a v obchodu. Zdražování v posledních měsících přimělo zákazníky sledovat ceny a nakupovat tam, kde jsou slevy. To podle průzkumu vede ke snižování marží a příjmů maloobchodu i velkoobchodu. Ty tak nemohou počítat s tím, že by teď nabíraly větší množství lidí.

Bude přibývat případů, kdy pracovní agentury nenabízejí jen dělnické profese.

■ Pravoslavná církev

Odsuzujeme jakoukoliv agresi. Ale nebudeme říkat, že Putin patří do pekla

Viktor Votruba
viktor.votruba@hn.cz

Zatímco někteří pravoslavní kněží v Česku odsuzují válku na Ukrajině a označují ji za ruskou agresi, česká pravoslavná církev se stále ostýchá ukázat na viníka konfliktu. Válku odsuzuje jako takovou. „Křesťanství je ze své podstaty proti jakémukoliv násilí. Církev tu není od demonstrací politických postojů,“ říká kněz Jan Beránek, pověřený ředitel úřadu rady Pražské pravoslavné eparchie, pod níž spadají farnosti v Čechách. Ta bez oficiálního stanoviska zatím nechává i fakt, že moskevský patriarcha Kirill otevřeně podporuje politiku Vladimíra Putina.

HN: Jak dopadá konflikt na Ukrajině na pravoslavnou komunitu v Česku?

Hlavně ze začátku konfliktu jsme měli obrovskou obavu, že mezi věřícími vzplanou národnostní třenice, ale naštěstí k tomu nedochází. Alespoň osobní zkušenost takovou nemám a samozřejmě se o tom bavím i s našimi dalšími kněžími. Ani ti se s národnostními třenicemi nesetkávají.

HN: K žádným incidentům nedošlo?

U nás v chrámu Cyrila a Metoděje, kde sloužím, byl jediný incident, a to hned první neděli po začátku konfliktu. Nejednalo se ale o Ukrajince ani o Rusa, ale o Čecha. Křičel na celý kostel, ať řekneme, že za válku může Putin. Byl velmi rozrušený a na demonstraci by takové hlasité rozhořčení bylo namístě. Stalo se to ale v chrámu a zrovna ve chvíli, kdy můj kolega otec Vasyl promlouval na konci bohoslužby k věřícím s prosbou, aby byli jednotní, nehledali sváry a spojili se k pomoci. Když ten muž nedostal žádoucí odezvu, opustil chrám se slovy, že už ho tam nikdo nikdy neuvidí.

HN: Mezi ruskými pravoslavnými věřícími v Česku nepochybně budou i podporovatelé oficiální politiky Ruska. Skutečně se to do atmosféry ve vaší komunitě nijak nepromítá? Neprobíhají žádné ostré výměny názorů?

Určitě se takové výměny názorů neodehrávají v chrámu. Nevím o tom, že by k nějakým potyčkám někde v chrámu došlo. Mluvil jsem například i s knězem na zastupitelství moskevského patriarchátu v Karlových Varech. Tam chodí jak Rusové, tak Ukrajinci. Nehádají se a neperou. Naopak obě skupiny se nyní snaží uprchlíkům společně pomáhat.

HN: V Česku mezi pravoslavnými věřícími jasně dominují Ukrajinci, je to tak?

Ano, ale nejsou tu pouze Ukrajinci nebo Rusové. V Česku dlouhodobě žijí i další pravoslavní věřící, jako jsou Rumuni, Gruzínci, Řekové a Srbové. Tihle všichni, kteří tu žijí, spadají do naší české církve.

HN: Nepůsobí tu tedy vedle sebe paralelně různé pravoslavné církve, například jedna ukrajinská a druhá ruská?

Z podstaty pravoslaví to není možné. Jakmile je na některém území, což většinou kopíruje území států, autokefální pravoslavná církev,

tedy samostatná, tak může být jen jedna. Jedinými výjimkami jsou zastupitelství, což jsou něco jako velvyslanectví různých patriarchátů. To je právě případ zastupitelství moskevského patriarchátu v Karlových Varech.

HN: Synod, tedy nejvyšší pětičlenný orgán pravoslavné církve v Česku a na Slovensku, vyslovil svůj zármutek nad děním na Ukrajině, ruskou agresi ale neodsoudil. Naopak poukázal na historické vazby mezi Ruskem a Ukrajinou. Není podle české pravoslavné církve Rusko agresorem?

Od začátku konfliktu je zejména ze strany médií snaha nás jako církev tlačit do nějakých politických prohlášení a demonstrací politických postojů. Od toho ale církev není. Křesťanství

je ze své podstaty proti jakémukoliv násilí. To je náš základní princip. Asi si ani nedovedu představit válku, která je ospravedlnitelná podle křesťanských zásad.

HN: Rozumím tomu, že se držíte stranou politiky, na druhou stranu když se podíváme na moskevský patriarchát a vyjádření patriarchy Kirilla, tak ten se politickým vyjádřením nebrání. Politiku ruského prezidenta Vladimíra Putina, včetně toho, co dělá na Ukrajině, otevřeně podporuje. Nevnímate to jako problém?
To bychom se dostali na půdu mých osobních úvah, které se církve netýkají. Za církev mluví posvátný synod.

HN: V zahraničí existuje například otevřený dopis přibližně 300 pravoslavných kněží, kteří ruskou invazi odsuzují. V Česku se ozvali hlavně někteří kněží z Moravy. Je tedy vidět, že projevy nesouhlasu i mezi nimi jsou. V Čechách to neřešíte?

Samozřejmě odsuzujeme jakoukoliv agresi. Určitě od nás ale nečekejte, že budeme prohlašovat o patriarchovi Kirillovi, že je antikrist a že Putin patří do pekla.

HN: Uvažovali jste, že byste se alespoň distancovali od těch politických projevů moskevského patriarchy Kirilla? Podle něj jsou například jedním z důvodů pro napadení Ukrajiny homosexuální průvody hrdosti, které odsuzuje. Západ označuje za zlo.

Aby to bylo správné, tak by se proti tomu musel postavit posvátný synod. K takovým rozhodnutím nedochází ze dne na den. Samozřejmě se

mí dříve spadala do srbské jurisdikce. To ale zakázali nacisté v roce 1942, a to po událostech v chrámu svatých Cyrila a Metoděje, který se za protektorátu stal útočištěm československých parašutistů z operace Anthropoid. Krátce po druhé světové válce předal bělehradský patriarchát místní církev pod správu moskevského patriarchátu. V roce 1951 udělil moskevský patriarchát Československu autokefalitu, tedy samostatnost. Trvalo pak ale více než 40 let, než ji potvrdil i konstantinopolský patriarchát. Zhruba 45 let se naše československá církev nacházela ve stavu, kdy ji uznávala jen část pravoslavných církví. Ten proces uznání je málokdy rychlý. Většinou to trvá desítky a někdy i stovky let.

HN: Patriarcha Kirill a moskevský patriarchát vám tedy nejsou nijak nadřazení?

Nejsou. Z právního hlediska jsou si všechny místní církve rovny. Stále ale funguje primát cti, nikoli ale v mocenském smyslu. Od velkého schizmatu v 11. století převzal primát cti po římském hierarchovi konstantinopolský patriarcha. Není to tak jako v římském katolicismu, kdy je papež nadřazen všem kardinálům a biskupům po celém světě.

HN: Ani z toho církevního pohledu není pro vás patriarcha Kirill vrcholným duchovním představitelem?

Není. Nejsme na něm v žádném ohledu závislí, stejně tak jako na žádném jiném patriarchátu. Bohužel veřejnost to tak moc nevnímá a pravoslavné věřící většinou spojuje s Moskvou. Jedná se o obecně rozšířený omyl.

Pravoslavný kněz Jan Beránek patří mezi vysoce postavené církevní činitele. Je pověřeným ředitelem úřadu eparchiální rady Pražské pravoslavné eparchie.
Foto: HN – Viktor Votruba

~
Hlavně ze začátku konfliktu jsme měli obrovskou obavu, že mezi věřícími vzplanou národnostní třenice.

může stát, že se k tomu někde nějaký kněz vyjádří, ale to je stále jen názor jednotlivce. Nezapomínejme na to, že my jsme v Česku samostatná církev nezávislá na té ruské, v podstatě se tedy mezi námi jedná o mezinárodní církevní vztahy.

HN: Můžeme očekávat, že se k tomu synod ještě vyjádří?

Pevně věřím, že ano.

HN: Jaké mají postavení česká a slovenská pravoslavná církev vůči moskevskému patriarchátu?

Je pro nás sesterskou církví. V rámci novodobých dějin pravoslavná církev na našem úze-

JAN BERÁNEK (42)

■ Pravoslavným knězem je 12 let a dosáhl vyšší kněžské funkce protopop. Mše slouží v českém jazyce v chrámu svatého Cyrila a Metoděje v Praze.

■ Pochází z pražského Žižkova a k pravoslaví se dostal v 90. letech. „Nejsem z tradičně pravoslavné rodiny. Hledal jsem, co by bylo blízko mému srdci, a to jsem našel“ říká.

■ Necelý rok působí jako pověřený ředitel úřadu eparchiální rady Pražské pravoslavné eparchie. V čele této rady stojí vladyka Michal, arcibiskup pražský a českých zemí, který je původem ze Slovenska.

■ Komunální volby

Koalice Spolu nasadí v Praze Svobodu a věří si až na 50 procent hlasů. STAN láká tvář TOP 09

Ondřej Leinert
ondrej.leinert@hn.cz

Vítězství ve sněmovních volbách byl pouze začátek. Koalice Spolu pomýšlí i na úspěch v Praze pro letošní komunální volby. A od tohoto pondělí už je zřejmé, koho nasadí do čela kandidátky. Po neúspěšném pokusu najít nestranickou osobnost zvenčí nakonec ve Spolu převážily hlasy vsadit opět na muže, který kandidátku nejsilnější strany koalice – ODS – vedl v metropoli už v letech 2010, 2014 i 2018. Jde o poslance a lékaře Bohuslava Svobodu.

Do čela kandidátky se 78letému exprimátorovi původně moc nechtělo a stranici ho také vnímali spíše jako záložní variantu. Posilnění výsledky interních průzkumů však dospěli k tomu, že bude nejlepším řešením. Jasněji už je také o lídrech dalších stran.

Svobodova kandidatura jakožto lídra koalice sice ještě není definitivní, ve Spolu se však o ní už mluví jako o hotové věci. Politik, který byl v čele metropole v letech 2010 až 2013, dodnes chodí po soudech kvůli kauze Opencard. Pražané ho přesto podle průzkumů, které si nechala koalice Spolu vypracovat, vnímají jako důvěryhodného politika, který v kauze už spíše jen doplácel na smlouvy podepsané za éry jeho stranického předchůdce Pavla Béma. Právě do bémovských časů by se přitom ODS v určitém smyslu v Praze ráda vrátila.

Strana si podle informací HN nechala zkraje letošního roku udělat průzkum, který ukázal, že v rámci koalice Spolu může napodobit výsledek z loňských sněmovních vo-

leb. V nich v Praze získala 40 procent hlasů. Volební potenciál pak trojici ODS, TOP 09 a KDU-ČSL vyšel přes 50 procent. Což je hranice, kterou samotní občanští demokraté překonali ve volbách v roce 2006 právě v čele s Bémem.

Že je Spolu v Praze zatím jasným favoritem, ukázaly podle informací HN také průzkumy, které si nechávali zpracovat jeho konkurenti, hnutí ANO a STAN, byť potenciál tato šetření vyčíslila nižší.

Z průzkumu ODS pak ještě vyplynulo, že nejdůvěryhodnější tváří strany v metropoli je právě Svoboda. A zřejmé je, že proti jeho volbě nebude nic namítat ani další strana koalice, TOP 09, která má mít pozici dvojky společné kandidátky. Tu nejspíš obsadí europoslanec Jiří Pospíšil.

„Jako koaliční partner respektujeme, že jedničku kandidátky vybírá ODS. Ale pokud lídrem bude docent Svoboda, je to pro nás dobrá zpráva. I nám z průzkumu vyšel jako nevhodnější kandidát na primátora,“ říká Pospíšil.

„Za mě osobně je to i lepší volba než některý z bývalých členů bankovní rady České národní banky,“ připomíná šéf pražské TOP 09 bankéře Mojmíra Hampla a Miroslava Singera, které ODS původně lanafila, ale oba nabídku odmítli.

Právě poté, co si občanští demokraté uvědomili, že výraznou osobnost zvenčí nenajdou a současné pražské tváře strany Zdeňka Zajíčka nebo Tomáše Portlíka lidé příliš neznají, začali brát zavděk opět Svobodou. Jeho nominaci toto pondělí

Návrat k exprimátorovi Koalice Spolu v Praze dlouho hledala lídra kandidátky zvenčí. Nakonec však vsadila na muže, který původně byl záložní variantou – poslance a bývalého primátora Bohuslava Svobodu. Foto: HN – Libor Fojtík

oznámila jeho domovská buňka ODS na Praze 10, definitivně potvrdit by ji pak měl oblastní sněm začátkem dubna.

Jasněji už je také o lídrovi hnutí STAN, jenž je nejbližším potenciálním koaličním partnerem Spolu. Pod značkou Spojené síly pro Prahu kandidovali Starostové před čtyřmi lety v Praze po boku TOP 09 s dvojicí lídrů – Pospíšilem a bývalou poslankyní Hanou Kordovou Marvanovou.

Po rozchodu obou stran se však Starostové rozešli i s Kordovou Marvanovou, která bude kandidovat letos za Spolu, byť na některém

z nižších míst kandidátek. Politička přitom byla zdaleka nejpoblábnější tváří Starostů v Praze. Lídrem STAN by teď podle informací HN z hnutí měl být architekt a náměstek primátora Petr Hlaváček. Ten přitom doposud – byť jako nestraník – kandidoval za TOP 09.

„Oslovili jsme ho a věříme, že naši nabídku přijme. Je jediný, o kom uvažujeme, a je to na dobré cestě,“ řekl HN jeden z představitelů STAN, který si nepřál být jmenován. Samotný Hlaváček svoji kandidaturu komentovat nechtěl. Jasně by mělo být do konce dubna.

U hnutí ANO to zase dlouho vypadalo, že kandidátem na primátora bude šéf pražského ANO a bývalý místostarosta Prahy II Ondřej Prokop. V poslední době však podle informací HN vzrůstají šance i místopředsedy poslanců ANO Patrika Nachera. Oba svou možnou kandidaturu zatím odmítají potvrdit.

Jasně naopak už od loňského prosince je o lídrovi Pirátů, kterým bude stejně jako v posledních komunálních volbách stávající primátor Zdeněk Hřib. Prahu sobě by pak opět měl vést její zakladatel a starosta Prahy 7 Jan Čížinský.

■ Kybernetická bezpečnost

Sociální sítě budou mít na mazání výzev k terorismu hodinu

Kristýna Matějková
kristyna.matejkova@hn.cz

Policisté budou moci nařídit smazání teroristického obsahu publikovaného na internetu. Pokud zaznamenají například záběry poprav nebo výzvy k terorismu, pošlou poskytovateli stránky příkaz a bude mít hodinu na jeho odstranění. Bude se to týkat nejen českých, ale i evropských poskytovatelů. Změnu přinese návrh zákona proti šíření teroristického obsahu online, který připravilo ministerstvo vnitra.

Zákon vychází z nařízení Evropské unie o potírání šíření teroristického obsahu online. Na jeho základě musí poskytovatel internetové stránky během jedné hodiny odstranit teroristický obsah nebo k němu alespoň

zamezit přístup uživateli. Pokud se to stane poprvé, dostane poskytovatel navíc 12 hodin na to, aby se seznámil s novými procedurami.

Pokud ale obsah odmítne smazat, hrozí mu nejdříve pokuta až 200 tisíc korun. „U nejzávažnějšího porušení, tedy záměrné nespolečné a odmítnutí teroristický obsah odstranit, je maximální výše pokuty do čtyř procent celosvětového obrátu daného provozovatele,“ upřesnil Karel Bačkovský z bezpečnostního odboru ministerstva vnitra. Upozornil však, že se každý případ bude posuzovat jednotlivě, aby byly sankce přiměřené dané situaci a nebyly pro firmu provozující daný web likvidační.

Provozovatelé, u kterých by se teroristický obsah vyskytoval opakovaně, budou podle návrhu zákona muset přijmout další opatření. Ta ale zatím

nejsou blíže definovaná. „Evropský předpis záměrně neurčuje, jaká konkrétní opatření to mají být. Oblasti týkající se stávajících technologií se neustále vyvíjejí, nějaké kategorické pravidlo by tak mohlo vzápětí zastarat,“ vysvětluje Bačkovský.

Provozovatelé webů budou muset podle Bačkovského dlouhodobě sledovat, jaký teroristický obsah se na jejich stránce objevuje a odkud se

~
Zákon vychází z nařízení EU o potírání šíření teroristického obsahu online.

šíří. Na základě toho by měli sami navrhnout a zavést opatření, aby k šíření nezákonného obsahu nedocházelo.

Na dodržování těchto dlouhodobých opatření pak bude podle zákona dohlížet Český telekomunikační úřad. „Budou to technická opatření. Úloha Českého telekomunikačního úřadu bude s poskytovateli komunikovat a dojit s nimi k nějakému závěru,“ dodává Bačkovský.

Samotnou definici teroristického obsahu určují schválené evropské předpisy. „Může to být materiál, který slouží k propagaci terorismu, různé návrhy a výzvy ke spáchání teroristického útoku, nějaké rekrutování osob nebo financování terorismu. Typickým druhem obsahu jsou záběry z poprav, u kterých byl silný veřejný zájem, aby skončila dostupnost tohoto materiálu,“ řekl Bačkovský.

Podle něj se v Česku vyskytuje teroristického obsahu málo, a jde tak spíše o preventivní krok. Větší výskyt tohoto obsahu v souvislosti s ruskou invazí na Ukrajinu však nelze podle Bačkovského vyloučit.

Chystaný zákon se bude týkat hlavně firem provozujících sociální sítě. Doposud mohli policisté k odstranění obsahu vyzvat jen české správce webů, zákon ale rozšíří jejich pravomoc i na zahraniční firmy. Budou tak moci například ke smazání vyzvat přímo Facebook skrze jeho kancelář v irském Dublinu. Autor příspěvku z teroristickým obsahem bude nicméně posuzovaný podle českého trestního zákoníku stejně jako doposud.

Finální podoba zákona bude hotová za pár týdnů, až do něj ministerstvo vnitra zapracuje připomínky zejména Úřadu vlády. Pak ho projedná vláda.

■ Filmový průmysl

Zakázali nám nabízet Šarlatána ke stažení, stěžuje si u soudu Ulož.to. Žádá statisícové odškodné

Marek Pokorný
marek.pokorny@hn.cz

Pražský městský soud začal v úterý řešit neobvyklý spor o peníze související s nelegálním stahováním filmů. Odškodné přitom paradoxně nepožaduje vlastník autorských práv, ale stahovací služba Ulož.to. Cítí se poškozená tím, že jí soud zakázal sdílení filmu Šarlatán režisérky Agnieszky Hollandové.

Jeho výhradním distributorem je společnost Cinemart a právě ta krátce po předloženém uvedení snímku zažalovala Ulož.to. coby největší stahovací platformu, na které se film objevil. A soud tehdy vydal na žádost distributora předběžné opatření, kterým firmě přikázal, aby jeho stahování znemožnila.

Vrchní soud ale předběžné opatření zhruba po třech měsících zrušil. Stahovací platforma vzápětí přešla do protiútku a po distributorovi žádá 800 tisíc korun. Tolik jí prý stálo to, aby okamžitě vyhověla předběžnému opatření a film nešlo stáhnout.

„Museli jsme vyvinout extrémní úsilí, abychom v krátké době vyhověli tomu usnesení“, popisoval v úterý před soudkyní Městského soudu v Praze Janou Příbylovou právník Ulož.to Jan Krabec. Museli si prý totiž nechat expresně vypracovat právní posudky a najmout externí firmu, jejíž zaměstnanci procházeli server Ulož.to a zjišťovali, jestli tam film není dohledatelný. „Kontrolovali obsah každých patnáct minut“, řekl.

Právní zástupce Cinemartu Rudolf Leška ale oponoval. Zákony podle něj už nyní autorská práva chrání. „Povinnost neumožnit stahování chráněných děl je už dávno. To je jen

bezohlednost firmy, že to udělala až na základě předběžného opatření“, konstatoval. „Pro klienta je bizarní představa, že by měl něco platit. Způsob fungování Ulož.to jej už stál mnoho milionů korun“, dodal.

Ulož.to svůj postup brání tím, že nechce cenzurovat obsah na internetu. A sepsat program, který by problémové soubory vyhledával, prý nejde. Vše se musí procházet ručně. „Na webu je spousta textu o šarlatánovi, když to plošně zakážeme, odnesou to obyčejní lidé, kteří pojmenovali svoje soubory slovem šarlatán“, poukázal majitel Ulož.to Jan Karabina.

„Nikdo nechce, aby středověkým způsobem procházeli web. Existují velmi levná opatření“, reagoval Leška a poukázal například na vyhledávač na stránkách serveru. „Začnete psát písmena slov šarlatán a už po prvních třech písmenech ta umělá inteligence našeptá, doplní šarlatána. Ten systém se dá využít nejen na vyhledávání, ale i na mazání“, argumentuje Leška. Podle něj by náprava mohla mít například tu podobu, že při nahrávání by se po zadání názvu souboru objevila otázka, zda si je nahrávající jist, že jde o správný odkaz, a poté co by jej přesto nahrál, by došlo na manuální kontrolu. „A to by byly jednotky případů za měsíc“, dodal.

A k němu se přidala i soudkyně Příbylová. „Přijde mi zajímavé, že nejste schopni jednoduchým technickým prostředkem zabránit, aby se ty filmy ve vyhledávání neobjevovaly“, podotkla. A sama se také podivila, že by „řádný hospodář“ platil za uvedenou práci tak vysokou cenu.

Příbylová navíc uvedla, že ji firma předloženými důkazy zatím nepřesvědčila, aby jí dala za pravdu. Poukázala na to, že základním předpokladem, aby mohla uznat nárok na náhradu škody, je to, že je v příčinné souvislosti s vytýkaným jednáním. V tomto případě tedy podáním žádosti o předběžné opatření.

„Já tam tu příčinnou souvislost v tuto chvíli nevidím“, konstatovala s tím, že firma ani dostatečně nedoložila výši nárokováné sumy. I když původně zvažovala vydat rozsudek, jednání nakonec odročila na konec dubna. Ulož.to tak dala ještě šanci dodat

důkazy pro svoji žalobu a přesvědčit ji, aby změnila svůj předběžný názor.

Spor je přitom jedním z mnoha, který spolu vedou majitelé autorských práv a server Ulož.to. Klíčový je spor Dilie, která vlastní práva k tisícům filmů. A kvůli šesti z nich – například Pelíšky či Ostře sledované vlaky – se pustila do sporu, v němž jí loni v lednu v průlomovém verdiktu dal za pravdu Vrchní soud v Praze. Ten pravomocně uložil stahovací službě, aby uvedené filmy nebylo možné na jejím úložišti dohledat. Ulož.to ale příkaz obešlo – filmy sice nejde dohledat podle celého názvu, ale podle části názvu či napří-

klad jména režiséra již ano. Ulož.to proto kvůli nerespektování verdiktu poslal soud minulý týden do exekuce. V ní firmě hrozí opakovaně stotisícové pokuty do doby, než bude rozsudek respektovat.

Ulož.to ještě doufá, že se jí ve sporu s Dilí zastane Nejvyšší soud, ke kterému podalo loni dovolání. Na jeho výsledek čeká také řada výrobců audiovizuálních děl a majitelů autorských práv, kteří jsou připraveni podat další žaloby. A také soudy, které už některé žaloby řeší a řízení přerušily do doby, než Nejvyšší soud rozhodne.

Spor o stahování filmu Snímek Agnieszky Holland Šarlatán s Ivanem Trojanem v hlavní roli měl premiéru v srpnu 2020. Na serveru Ulož.to je nyní ke stažení na čtyřicet jeho kopií. **Foto: Zuzana Panská, Alžběta Jungrová/Marlene Film Production**

■ Klima

Příroda drží „suchej březen“. Může patřit k nejsušším

Viktor Votruba
viktor.votruba@hn.cz

Vbřeznu by měla být půda po zimě dostatečně vlhká a potoky plné vody z tajícího horského sněhu. Jenže tak tomu není. Většina Česka má už nyní povrchové vody málo. Podle projektu Intersucho je teď řada oblastí v zemi v porovnání s dlouhodobým průměrem dokonce v kategorii výjimečného až extrémního sucha. Potvrdil to koordinátor projektu Miroslav Trnka.

„Letošní jaro má nakročeno k poměrně významnému vodnímu deficitu“, sdělil Trnka. Suché a slunečné počasí má přitom vydržet ještě celý týden. Zda přijdou dostatečně vydatné deště alespoň poté, je nejisté. Podle Českého hydrometeorologického

ústavu tento březen spěje k tomu, aby se zařadil mezi nejsušší v historii měření, tedy od roku 1900.

„Srážek v březnu zatím příliš nespadlo, na většině míst jen pět až 10 milimetrů. Běžně přitom spadne ve středních polohách 40 až 60 milimetrů, v nížinách kolem 30 milimetrů a na horách 80 až 120 milimetrů“, řekla k tomu Monika Hrubalová, vedoucí tiskového oddělení Českého hydrometeorologického ústavu.

Za suchem podle Trnky nestojí jen nedostatek dešťových srážek, ale také teplá zima s nedostatkem sněhu. „Problém je, že téměř všechna ta voda, která spadla v zimě, s výjimkou srážek v nejvyšších pohořích, už se vypařila nebo odtékla“, uvádí Trnka. Jako bioklimatolog působí v Ústavu výzkumu globální změny a je také profesorem Mendelovy univerzity v Brně.

Nedostatek vody již zasahuje do celého vodního cyklu, tedy i do samotných řek a potoků či podzemních vod. „Ve srovnání s dlouhodobými průměry se většina průtoků ve vodních tocích pohybuje mezi 29 a 42 procenty dlouhodobého normálu“, potvrdila nízké stavy vody tisková mluvčí Povodí Labe Hana Bendová.

Sucho přitom trápí v podstatě celou střední a západní Evropu. Podle Trn-

ky je zjevné, že jara a zimy se výrazně oteplily. To vede mimo jiné k vyššímu tání sněhu a odpařování vody z krajiny. Odpovídá to scénářům, které vědci na základě globální klimatické změny pro tento region vypracovali.

Neobvyklé sucho zaznamenávají i zemědělci na polích. Na to, aby jim už způsobilo ztráty, je ale zatím brzy. Porosty jsou totiž stále ve vegetativním klidu. „Problémy však mohou velice rychle přijít s růstem teplot. Letošní zima téměř bez sněhové pokrývky neumožnila doplnit zásoby vody ve spodních vrstvách půdy a delší období sucha bude představovat problém pro rostliny především v době intenzivního růstu“, sdělil mluvčí Zemědělského svazu ČR Vladimír Pícha.

Podle prezidenta Agrární komory Jana Doležala už sucho nyní kompli-

kuje například vstřebávání hnojiva do půdy. „Kvůli nedostatku srážek zůstává na povrchu“, vysvětlil Doležal. Největší problémy se suchem podle něj mohou nastat především u obilovin, které mají mělké kořeny.

Podobný nedostatek vody na jaře zažilo Česko před dvěma lety. Tehdy úrodu zemědělcům zachránily až květnové deště. Situace však byla podle Trnky tehdy horší než letos, protože jí předcházelo pětileté období sucha.

„Sledovali jsme to s velkými obavami. Většina zásob vody byla vyčerpána. Letos je situace lepší v tom, že jí předcházely dva roky, které zásoby vody v půdě aspoň zčásti doplnily“, řekl Trnka. Podle vědců bylo zmíněné pětileté sucho jedno z nejhorších, ne-li nejhorší v posledních 500 až 2000 letech.

Za suchem nestojí jen nedostatek dešťových srážek, ale také teplá zima s nedostatkem sněhu.

RESPEKT
SPECIAL

VZDORUJÍCÍ UKRAJINA

Reportáže, rozhovory a analýzy o válce, která mění svět

- Proměna Volodymyra Zelenského v globálního válečného lídra
- Rozhovor s autorem knihy o Putinovi Stevenem Leem Myersem
- Reportáž z obleženého Doněcku, kde se rozhodovalo o válce v roce 2014
- A mnoho dalšího

100 stran jen za **99 Kč**

PRÁVĚ V PRODEJI

na stáncích, webu [Respekt.cz](https://www.respekt.cz) nebo v naší aplikaci,
kde jsou vybrané texty dostupné také v audioverzi

Objednávejte na www.respekt.cz/vzdorujiciukrajina

■ Evropská unie

Dárcovská konference, konec ruského plynu i obrana. Putin dal nový obsah českému půlroku v čele EU

Kateřina Šafaříková
katerina.safarikova@hn.cz

Ruská invaze na Ukrajinu mění evropskou politiku včetně českého předsedání Evropské unii, které začne v červenci. Češi původně počítali s tím, že se budou věnovat obnově evropských zemí po koronavirové pandemii, „zelené“ agendě směřující k nižším emisím na kontinentu nebo lepšímu zabezpečení vnějších hranic Schengenu proti nelegální migraci. Vpád Ruska na Ukrajinu ale českými plány otřásl.

„Měli jsme nějakou představu předsednictví do 24. února a nastala realita po 24. únoru. Dnem invaze se změnila Evropa a změnilo se i české předsednictví,“ řekl HN Tomáš Pojar, zahraničněpolitický a bezpečnostní poradce Petra Fialy (ODS) a nově i evropský „šerpa“, vyslanec premiéra pro nejdůležitější otázky unijní politiky.

Hlavním úkolem Česka bude vyrovnat se s dopadem ruské války na Evropu a samu Ukrajinu. Češi se na půl roku stanou hlavními manažery uprchlické vlny z Ukrajiny a budou také koordinovat západní pomoc napadenému státu, aby se miliony Ukrajinců jednou měly kam vrátit. Celým předsednictvím se pak bude táhnout linka posilování odolnosti Evropy – v ekonomice, energetice i v obraně. Neznamená to ale, že by celá dosavadní příprava na předsednictví mířila do koše. Omezování emisí CO₂ tak, aby se nezrychlovalo oteplování planety, zůstává na evropském i českém stole. Bude se ale měnit cesta k němu.

„Do ruského vpádu na Ukrajinu bylo alternativou k pálení uhlí víc plynu a víc plynu z Ruska. To teď padlo,“ říká Tomáš Pojar. „Naším úkolem

číslo jedna bude realisticky přenastavit energetickou politiku Evropy, aby nás zbavila závislosti na Rusku. Je jasné, že bez víceroch obnovitelných zdrojů, více úspor a bez jádra to nepůjde,“ dodává.

Jak přesně bude Česko „přenastavovat energetickou politiku“, se podle Pojara a dalších Čechů v evropské politice teprve ukáže. Evropsští lídři se už shodli, že EU musí odejít od ruského plynu i ropy. A komise už slíbila, že v řádu týdnů navrhne konkrétní cestu, jak ještě letos snížit dovoz plynu z Ruska až o dvě třetiny.

Další zadání směrem k větší energetické nezávislosti může vzejít ze summitu EU na konci tohoto týdne v Bruselu. Náznaky jednotlivých zemí třeba na embargo ropy z Ruska se ale před jeho začátkem rozcházejí. „V každém případě platí, že co teď odsouhlasí summit EU, bude právě naše předsednictví muset připravit a začít realizovat,“ upozorňuje Pojar.

K téměř jistým novým úkolům bude patřit dárcovská konference, jež by Ukrajině měla přinést miliardy na obnovu. K uspořádání konference vyzvou podle předběžných závěrů, do kterých HN nahlédly, lídři EU právě na summitu. Časově by měla spadat do druhé půlky roku a český stát má o roli hostitele zájem. „Byli bychom rádi, kdyby donorská konference byla součástí programu našeho předsednictví,“ potvrdil v Bruselu ministr pro EU Mikuláš Bek (STAN).

Stejně tak by Češi uvítali, kdyby za českého předsednictví EU přiznala Ukrajině status kandidátské země, čímž by obrazně řečeno strčila jed-

nu nohu do unijních dveří. K tomu kroku je ale zapotřebí shoda celé sedmadvacítky a ta zatím není.

Posilování obrany Evropy se bude dominantně odehrávat na národní půdě – několik evropských vlád včetně klíčové německé už oznámilo navýšení armádních výdajů, a to pod deštníkem NATO. EU ale nezůstane stranou. Evropské politiky už schválili vytvoření speciální brigády rychlého nasazení o síle až pět tisíc vojáků pro případ krizí. Zároveň zadali společným institucím úkol zmapovat technologické mezery mezi EU v oblasti obranných systémů, aby bylo zjevné,

do čeho by Evropa měla prioritně investovat.

„Téma odolnosti evropských států nejen v obraně, ale i v technologiích, tu už leží. Kvůli válce na Ukrajině stouplo na významu a také tomu se budeme muset v rámci předsednictví věnovat,“ tvrdí náměstek ministra pro EU za Piráty Marek Havrda.

Změny doznají i další oblasti. Česko například počítalo s tím, že coby předsednická země bude dál posouvat EU směrem k ekologičtějšímu farmářství na menších plochách, aby se mimo jiné zabránilo neprodejným potravinovým přebytkům v Evropě. Válka

na Ukrajině coby klíčovým vývozcí pšenice ale vrátila do Evropy téma potravinové soběstačnosti. Evropské lidovci vyzvali Evropskou komisi k podpoře evropských farmářů, aby vypěstovali „co nejvíc potravin, kolik jen jde“, a ministři zemědělství tento týden odsouhlasili setbu i na ploše, která dosud musela ležet ladem.

I toto vnese do českého plánu změny. „Invaze na Ukrajinu se projeví úplně všude. Z témat, která můžeme zvednout, si ale nakonec budeme muset vybrat dvě, maximálně tři. Jinak nás nebude nikdo brát vážně, protože toho bude moc,“ uzavírá Tomáš Pojar.

Exdiplomat Tomáš Pojar je zahraničněpolitický poradce premiéra Petra Fialy (ODS) a od příštího týdne také jeho klíčový muž pro evropské otázky.
Foto: Yan Renelt / MAFRA / Profimedia

■ Pandemie

Ruští vojáci měli Itálii pomoci s covidem, nejspíš šlo o špiony

Ondřej Houska
ondrej.houska@hn.cz

Italové tehdy měli pocit, že se na ně ostatní Evropané doslova vykašlali – před dvěma lety, když Itálii tvrdě zasáhla pandemie covidu-19, zprvu italskou žádost o pomoc odmítly všechny země EU včetně Česka. A tak nastoupili Rusové – na vojenském letišti poblíž Říma přistála 22. března roku 2020 ruská mise, která měla Italům pomoci koronavirus zvládnout. Ruská média ji tehdy dávala do ostrého kontrastu se zmíněným postojem zemí EU. Kreml dal misi jméno Z Ruska s láskou. Jenže Rusům šlo dost možná spíše o špionáž na území člena EU a NATO než o opravdovou pomoc.

Velkou většinu členů ruské mise netvořili lékaři, ale vojáci. A jak nyní

zjistila italská média, chovali se způsobem, který jejich hostitele šokoval – tvrdili, že mají právo na okamžitý přístup do úplně všech veřejných budov, které prý musí urychleně vydezinfikovat. Pro představu jde o totéž, jako kdyby se taková mise v Česku dožadovala přístupu do sídla premiéra, ministerstva nebo třeba do budovy generálního štábu armády.

„Jsme tu na základě politické dohody na nejvyšší úrovni. Takže v zájmu toho, abychom vám pomohli, můžeme dělat cokoliv,“ prohlásil prý velitel ruské mise generál Sergej Kikot, který měl v rámci ruské armády na starosti chemické a biologické zbraně.

Italská média už loni psala o tom, že skutečným cílem Rusů nejspíš nebyla pomoc Itálii, ale snaha získat o novém viru co nejvíc informací. A to i v zájmu toho, aby bylo Rusko co nejrychleji

schopné vyvinout vakcínu proti covidu. Naznačoval to například fakt, že členy mise byli i špičkoví ruští virologové – u nich se dalo jen těžko předpokládat, že do Itálie přicestovali proto, aby se starali o pacienty na tamních jednotkách intenzivní péče.

Teď ale vyšel najevo zmíněný fakt, že se Rusové dožadovali přístupu do slova kamkoliv. To naznačuje, že jim nešlo jen o sběr dat ohledně viru.

~
Rusové tvrdili, že mají právo na okamžitý přístup do úplně všech veřejných budov.

Italové ovšem ruský požadavek odmítli. Došlo k tomu „po prudké hádce“, jak řekl deníku Corriere della Sera generál Luciano Portolano, tehdejší šéf operačního oddělení italského generálního štábu. Rusové tak nakonec mohli jen do nemocnic a do domovů důchodců.

Itálie nyní spolu s ostatními zeměmi EU na Rusko uvalila velmi tvrdé sankce kvůli jeho invazi na Ukrajinu. Moskva následně Itálii pohrozila razantní odvetou, přičemž vůči ní použila výhrůžnější slova než vůči řadě jiných států sedmadvacítky. Italský postoj bude mít „nezvratné důsledky“, prohlásil například Alexej Paromov, vysoce postavený úředník ruského ministerstva zahraničí.

Italská média spekulují, jestli se Moskva nechystá zveřejnit nějaké kompromitující materiály ohled-

ně dva roky staré italsko-ruské dohody o vyslání mise na pomoc Itálii. V Římě tehdy byla u moci vláda tvořená dvěma populistickými stranami, které se netajily náklonností k Rusku – šlo o Hnutí pěti hvězd a Ligu. Tehdejší premiér Giuseppe Conte ale jakékoliv spekulace v tomto směru razantně odmítá.

„Rusové ve skutečnosti Itálii nepomáhali, dávali si hlavně záležet na tom, aby byla jejich auta s ruskými vlajkami co nejvíc vidět v ulicích,“ řekl HN mimo záznam český diplomat působící v Itálii. Cílem Moskvy tedy podle něj byla, vedle možné špionáže, hlavně propaganda.

Ostatní země EU záhy po svém prvotním odmítnutí poskytly Itálii masivní pomoc, ostatně jako některým dalším těžce zasaženým státům unie včetně Česka.

Z byznysu

Herní průmysl

Křetínský s Tkáčem investují do virtuální reality. Pomohou otevřít jurský park v Londýně

V pražské ulici Na Příkopě se může každý vypravit do éry dinosaurů, rudolfínské Prahy nebo se vydat na misi do tajemné podzemní laboratoře. Stačí si obléct speciální zařízení určené do virtuální reality a vývojářské studio DIVR Labs tam zájemce přenesou. Kromě Prahy působí čeští vývojáři také v Dubaji a nyní chtějí do Londýna či Stockholmu. Pomoci jim s tím má investice v řádu milionů eur od společnosti EC Investments (ECI), která patří miliardářům Danielu Křetínskému a Patriku Tkáčovi. „Investice do DIVR Labs představuje posílení našich digitálních aktivit v oblasti gamingu. Velkou perspektivu vidíme v tom, že DIVR není jen provozovatelem VR arén, ale má především in-house vývoj her, a tak není závislý na licencovaném obsahu,“ říká Miroslav Bodnár z EC Investments, odpovědný za oblast herního průmyslu.

Čeští vývojáři mají aktuálně v repertoáru hry trvající 25 minut a určené jsou pro čtyři hráče. Za lístek chtějí 490 korun. Studio DIVR Labs provozuje dvě arény v Praze, ke kterým v roce 2020 přibyla pop-up aréna v Dubaji. Celková plocha arén zabírá 300 m². Plán expanze s využitím peněz od investorů počítá s otevřením nových arén v následujících letech.

„Ačkoliv v DIVR Labs vznikaly poslední roky produkty špičkové kvality, stáli jsme ve stínu světové scény. Jsem si jistý, že díky vstupu takto silného investora se DIVR dostane mezi světovou špičku. ECI, stejně jako my, si uvědomuje neomezené příležitosti spojené s rostoucí popularitou VR technologií ve světě zábavního průmyslu,“ uvádí ke vstupu ECI Jan Galgonek, spoluzakladatel DIVR Labs.

Virtuální arény jsou na Západě populárním doplňkem zábavy v obchodních centrech. Hodnota celého trhu podle odhadů Market Data Forecast v roce 2020 přesáhla 10 miliard dolarů a očekává růst ročním tempem 34 procent na 50 miliard dolarů v roce 2025.

DIVR Labs nejsou jediní, kdo v Česku provozuje virtuální arény. Letos v lednu otevřela na pražské Brumlovce největší virtuální aréna v Česku o výměře 500 m². Otevřela ji firma Avatar Media, která nabízí akční hry, jako je simulátor létání, skok z mrakodrapu nebo skupinová střelba. Celkem jsou v Česku na čtyři desítky heren, které ale hodně trpěly během pandemie.

Samotné DIVR Labs založil v roce 2016 Ondřej Bach s investorem Janem Galgonkem. Prvním produktem byla hra Blue Effect, což je hororová střelba, kterou si může koupit kdokoli a zahrát si ji se speciálním setem u sebe v obýváku. Následně se studio pustilo do vývoje her určených do arén virtuální reality, jež dosud navštívilo více než 150 tisíc hráčů.

EC Investments je pak velkým investičním hráčem nejen v Česku. Spoluvlastní Heureka Group, což je česká jednička na trhu cenových srovnávačů a působí v dalších osmi zemích střední a východní Evropy. V portfoliu společnosti ECI figuruje také FAST Group, přední středoevropský velkoobchodní a maloobchodní prodejce spotřební elektroniky. Podíl má též v online prodejci potravin Košík.cz. V roce 2021 ECI prodala podíl v byznysu Mall Group, kterou polské Allegro koupilo za 23,5 miliardy korun v rámci transakce, jež se aktuálně dokončuje.

Vlastníky společnosti ECI jsou EP Corporate Group s podílem 56 procent majoritního akcionáře Daniela Křetínského a Patrik Tkáč prostřednictvím jím založené společnosti J&T a jejich investorů s podílem 44 procent. Křetínský je podle žebříčku Forbes čtvrtým nejbohatším Čechem a gros jeho podnikání je spojené s energetikou v rámci Energetického průmyslového holdingu, v němž má podíl i Tkáč.

David Busta

Zemědělství a potravinářství

Chovatelé slepic hledají nové trhy. Na Ukrajinu a do Ruska vozí vejce a kuřata za stovky milionů

Opavská drůbežárna Best se už třicet let věnuje líhnutí kuřat a prodeji násadových vajec doma i v zahraničí. Ještě donedávna to kromě Polska nebo Maďarska byly také Rusko a Ukrajina. Export do těchto zemí ale ochromila ruská agrese a firma musí rychle hledat odbytiště jinde. „Snažíme se to řešit, ale zatím nevíme jak. Je to nová a obtížná situace. Tyto země pro nás představovaly docela významný trh,“ připouští dopady na byznys jednatelka Best Dana Pinkasová.

Při pohledu na čísla je jasné, že s podobnými problémy se teď potýkají i ostatní chovatelé. V loňském roce tuzemští producenti násadových vajec, ze kterých se líhnou kuřata, exportovali do Ruska vejce za více než 700 milionů korun. „Ukrajina byla třetím největším exportním teritoriím po Saúdské Arábii. Ještě větší obchod byl loni s Ukrajinou s jednodenními kuřaty určenými na výkrm. Češi jich tam vyvezli stovky milionů,“ říká šéfka Českomoravské drůbežářské unie Gabriela Dlouhá.

Pro drůbežárnu Xaverov, jednoho z největších českých producentů jednodenních kuřat, tvoří Ukrajina a Rusko přibližně 15 procent obrátu. I tady proto hledají možnosti uplatnění jinde, například v Kazachstánu nebo Ázerbájdžánu. Problém ale je, že nové trhy nehledají pouze čeští producenti, ale i ti němečtí nebo polští, kteří rovněž na Ukrajinu a do Ruska vyváželi.

Je proto pravděpodobné, že na středoevropském trhu vznikne přetlak, což způsobí pokles cen. „Předpokládám, že pro celý sektor to bude znamenat ztráty v nižších stovkách milionů

korun. Snížení produkce je možné, ale nejdříve za rok. Přece jenom máme zvířata a nemůžeme slepice jen tak zabít,“ vysvětluje ředitel Xaverova Zdeněk Štěpánek. Právě fakt, že jde o živá zvířata, celou situaci ještě více komplikuje. Je totiž například vyloučené dlouhodobější skladování. Podle Zdeňka Mlázovského z drůbežářské unie jsou navíc smlouvy o odběru těchto produktů dlouhodobé a jen těžko se lze vklínit do nějaké skuliny, která na trhu nejspíš ani není.

Rusko, Ukrajina i Bělorusko patřily v rámci českého agrárního sektoru mezi tradiční exportní trhy. I přes embargo uvalené na vývoz potravin z EU do Ruska v roce 2014 byla tato země do začátku válečného konfliktu pro Česko dlouhodobě druhým nejvýznamnějším obchodním partnerem v agrární oblasti mimo země unie, hned po Velké Británii. Ukrajina pak představuje třetí nejvýznamnější odbytiště mimo unijní trh.

Podle ministerstva zemědělství v roce 2021 přesáhl český vývoz agrárních komodit do těchto zemí 5,3 miliardy korun, což činí téměř čtvrtinu z celkového agrárního exportu Česka do třetích zemí. Kromě zmíněných produktů se tam vyváží také pivo či mák. „Export máku z Česka dosáhl za uplynulý sklizňový rok 23 tisíc tun. Z toho 26 procent činil vývoz do Ruské federace a další čtyři procenta tvořily Ukrajina a Bělorusko,“ říká prezident Agrární komory Jan Doležal.

Ministerstvo zemědělství chce podle mluvčího Vojtěcha Bílého podpořit české exportéry, kteří vyváželi do Ruska či Běloruska, v přesměrování obchodních aktivit směrem k jiným, stabilním partnerům. „V případě Ukrajiny předpokládáme brzké obnovení vzájemného obchodu a součinnost při obnově fungování sektorů zemědělství a potravinářství, a to co nejdříve po stabilizaci politicko-bezpečnostní situace,“ dodal Bílý.

Klára Vašíčková

Automobilový průmysl

V Brandýse nad Labem vznikají „mozky“ pro BMW. Continental tam vyrábí počítače do aut

Asistenční funkce prvního plně elektrického SUV německé značky BMW ovládá malá krabička. Šedý přístroj kontroluje displeje v autě, rádio, navigaci nebo takzvaného sleeping asistenta, který hlídá i pomocí kamer, jestli řidiči „nepadají“ víčka a nehrozí mu mikrosnpánek. V krabičce je ukrytý výkonný počítač a nejen pro elektrická BMW ho vyrábí český závod společnosti Continental v Brandýse nad Labem. Firma je podle svých slov prvním dodavatelem na světě, který taková zařízení i s přidruženým softwarem vyrábí sériově.

„Náš vysoce výkonný počítač je flexibilní a rychle reaguje na změny ve funkcích a službách, což je ústředním prvkem mobility v budoucnosti. Auto se tak mnohem více podobá chytrému telefonu, který můžete naplnit libovolnými aplikacemi,“ říká Tomáš Vondrák, ředitel Continental Automotive.

Zjednodušeně řečeno, vysoce výkonný počítač je „centrálním mozkiem“ auta, který řídí různé funkce z jednoho místa a zároveň snižuje množství jednotlivých řídicích jednotek, použitých kabelů nebo hardwarových komponent. „Běžně má každý jednotlivý díl v autě, jako například rádio, klimatizace nebo displeje, svou samostatnou řídicí jednotku. Ve vozzech takových jednotek bývá více než sto. Tento počítač umožňuje paralelní průběh různých operačních systémů v jednom centru,“ popisuje největší změnu Petr Kubiček, mediální zástupce Continentalu. Snižování počtu řídicích jednotek podle něj může vést k jednodušší montáži aut.

Přístroj zvládne obsluhovat i nové, teprve vyvíjené funkce, které automobilky přidávají pro zvýšení bezpečnosti a pohodlí při jízdě. Počítač řídí mimo jiné senzory, airbagy, hlídá řidičovu pozornost během jízdy, řídí parkovací kamery a brzdové systémy či zabezpečuje odemykání auta mobilem. „Zároveň dokáže ovládat například střešní okno, které automaticky zatmaví v případě potřeby, nebo pohání digitální displeje palubní desky,“ popisuje Kubiček. Software v přístroji mohou automobilky na dálku aktualizovat. Počítač podle Kubička dokáže mnohé funkce auta digitalizovat, čímž snižuje náklady na údržbu.

Šedé krabičky vyrábí na lince v brandýském závodě sedm robotů a dva operátoři od loňského července. Jeden počítač stihnou udělat asi za deset vteřin. Celkem mají v brandýském závodě vyrobit kolem 1,9 milionu takových přístrojů. Do konce letošního roku chce firma v několika závodech po světě vyrábět více než 20 modelů počítačů. Získala už na to objednávky asi za pět miliard eur (více než 123 miliard korun).

V budoucnu by se výkonná výpočetní technika měla využívat také v autech bez řidičů. „Dokáže zrychlit proces učení aut, která pak mohou rozpoznávat objekty nebo odpovídat na různé situace,“ říká Keith Kirkpatrick, analytik britské společnosti Tractica zabývající se umělou inteligencí. Podle Tima Wonga z americké technologické firmy Nvidia, by mohla být tato technika propojena s chytrými prvky na silnicích ve městech.

„Kamera na semaforu může zaměřit chodce, který přechází cestu před autobusem, za kterým stojí auto, jehož řidič tak chodce nevidí. Vůz díky propojení s chytrým semaforem pozná, že nemá autobus předjíždět, protože je tam chodec,“ vysvětluje Wong. Podobná technologie je už dnes v pozadí fungování webů. Ty jsou díky ní schopné dávat třeba časově omezená doporučení jako návrh další objednávky na Amazonu nebo nabídku dalšího seriálu ke zhlédnutí na Netflixu.

Simona Janíková

Foto: DIVR Labs, Shutterstock, Continental

Anastasija Kriušenko
anastasija.kriusenko@hn.cz

Uchazečů o práci se ptám, jestli rodině nevadí, kam jdou, říká HR šéf Agrofertu

Holding Agrofert v Česku a na Slovensku zaměstnává 26 tisíc lidí. Už dvanáct let o přijímání nových pracovníků rozhoduje personální ředitel Daniel Rubeš. Kvůli spojení firmy s obžalovaným premiérem Andrejem Babišem je ale jeho práce někdy složitá.

Pro personálního ředitele Agrofertu Daniela Rubeše je holding srdeční záležitostí. Pracuje pro něj už skoro 20 let. „Jezdím na kole v dresu Agrofertu, i když to občas v hospodách není jednoduché,“ popisuje Rubeš. Do sousední budovy hnutí ANO na pražském Chodově, ve které před lety sídlilo marketingové, akviziční a bezpečnostní oddělení Agrofertu, Rubeš rád chodí na kávu. I když nyní již politické ambice nemá, před deseti lety hnutí pomáhal zakládat. Zároveň ale odmítá, že by bývalý premiér a zakladatel Agrofertu Andrej Babiš měl na firmu vliv.

Agrofert se svými více než 250 společnostmi zaměstnává přes 30 tisíc lidí. Zhruba 700 z nich jsou Ukrajinci, kterým holding v souvislosti s válkou pomáhá především s přesídlením celých jejich rodin do Česka.

HN: V Hospodářských novinách jste naposledy měl rozhovor v roce 2013, v jiných médiích také nejste příliš často vidět, proč?

Vlastně nevím. Neměli jsme špičkový marketing ani PR. Jsme tradiční český byznys a soustředili jsme se hlavně na podnikání. Samozřejmě vnímáme, že naše komunikace měla nějakou slabinu, ale teď máme nové tiskové mluvčí (Pavel Heřmanský a Lucie Bukovanská nastoupili do Agrofertu loni v prosinci – pozn. red.), máme lidi na online, sociální sítě, snažíme se otevřeně komunikovat po všech možných kanálech.

Já osobně jsem navíc hodně přednášel po školách. Ještě před covidem jsme se snažili dostat ke studentům z vysokých, středních nebo i základních škol a motivovat je, aby šli na odbornou vysokou nebo střední. Máme celou řadu přednášek. Například na Mendelově univerzitě jako externisté jich zajišťujeme část v rámci předmětu „prostředky pro rostlinnou výrobu“.

HN: Když jste se snažili zaujmout studenty, znamená to, že je obtížné najít odborníky, které potřebujete v zemědělství, potravinářství a chemii?

Dnes je pořád celá řada profesí, kde je stále ještě potřeba odbornost, ale také manuální zručnost, a tam lidé ubývají. Pro nás jsou klíčoví lidé na odborných pozicích v zemědělství. V živočišné výrobě třeba ošetřovatelé zvířat, agronomové, zootechnici nebo mechanizátoři, v chemii to jsou chemičtí dělníci, operátoři výroby, v potravinářství zase lidé v masné nebo pekárenské výrobě a tak dále. A ty je těžké najít.

Pak máte dvě možnosti – snažit se udržet odbornost a motivovat mladé lidi, aby šli studovat, což ale není všespásné. Nebo třeba zaměstnat zahraniční pracovníky, kteří motivaci pracovat u nás mají třeba větší než Češi. Platí, že Češi nechtějí vykonávat určité manuální

činnosti. Mzdy českých i zahraničních pracovníků jsou na stejné pozici srovnatelné.

HN: Najímáte pracovníky přes agentury?

Neradi spolupracujeme s agenturami, ale nějaké procento takových pracovníků máme. Snažíme se zaměstnance mít v kmenovém stavu a to nám funguje dobře, jsou pak také spokojenější. Pomáháme jim i s jazykovým začleněním nebo přispíváme na letenku. Nábor v zahraničí funguje většinou na doporučení, za které některé společnosti našeho koncernu vyplácejí odměnu. Už totiž máme nějakou bázi zaměstnanců například z Ukrajiny, kteří si to v případě potřeby doporučí v rámci rodiny. Pak už máme jistotu a referenci od člověka, který u nás pracuje a má kvality, které hledáme; jak odborné, tak osobnostní. Nejspíš tedy nepřivede pracovníka, který by byl nějakým způsobem problémový. Na nábor ale jezdíme i přímo do zahraničí.

~
Ten, kdo sem nastoupí, po velmi krátké době zjistí, že jsme úplně normální lidé a že se tady nic hrozného neděje.

HN: Z kterého státu máte nejvíce zahraničních zaměstnanců?

Nejvíce je to Ukrajina, a to díky blízkosti mentality a vzdálenosti. V celém koncernu pracuje řádově 700 zaměstnanců z Ukrajiny. Pak máme zaměstnance z Mongolska, kteří jsou zruční a dobří zejména v potravinářské a masné výrobě. Ale třeba pracovníky z Vietnamu moc nebereme, protože pokud je sem dovezeme, místní enkláva je tak velká, že si pak řeknou: někde jinde je lépe – a po měsíci odejdou.

HN: Jak ovlivnila válka na Ukrajině počet zaměstnanců z této země?

Nijak zásadně, zaregistrovali jsme desítky žádostí o návrat do vlasti, ať už z důvodu branné povinnosti nebo kvůli návratu za rodinou. Dále máme napříč našimi firmami přibližně 70 žádostí o přesídlení rodinných příslušníků našich ukrajinských zaměstnanců. Velká část z nich se již nachází v Česku a pomáháme jim řešit administrativní formality, hledáme ubytování a pomáháme jim najít práci. Například v Synthesii vzniklo ukrajinské poradenské centrum, které pomáhá řešit jejich problémy přímo v mateřském jazyce.

HN: Nabízíte uprchlíkům práci ve společnotech holdingu?

Ano, primárně chceme zaměstnat rodinné příslušníky našich zaměstnanců, kteří se nacházejí v Česku. V rámci koncernu teď dáváme dohromady přehled možných pozic vhodných zejména pro ženy. Víme, že se bude jednat převážně o sezonní práce v zemědělství a lesnictví, dále pak o pozice v potravinářské výrobě. Nemělo by ale být nutné dlouhé zaškolení a specifická odbornost. Není úplně jednoduché tyto pozice vydefinovat, zvláště když nevíme, na jakou dobu budeme tyto lidi zaměstnávat.

HN: Jaké další kroky v souvislosti s válkou na Ukrajině podnikáte?

K dnešnímu dni jsme poskytli finanční a materiální pomoc v celkové hodnotě 15 milionů korun. Zasiláme do postižených oblastí trvanlivé potraviny. Z Agrofertu jsme mimo jiné poslali na Ukrajinu 48 tisíc litrů rostlinných olejů, 42 tun mouky, desítky palet mléčných produktů, trvanlivého salámu, párků a paštik. Pomoc je koordinovaná s organizací Člověk v tísni, aby v postižených oblastech nedocházelo k chaosu. V příštích dnech bude expedováno přibližně 250 tun mouky a další potraviny, které budou potřeba.

V Česku společnost Penam například denně dodává pečivo do asistenčního centra pro uprchlíky v pražském Kongresovém centru. Aktuálně také přestavujeme naše administrativní budovy na ubytovny. Právě dokončujeme ubytovnu na Mladoboleslavsku s kapacitou 30 lůžek, která bude určena matkám s dětmi. O tyto rodiny se postaráme tím, že jim zajistíme ubytování i stravu v úvodních měsících pobytu. Nabídneme jim i práci v lesnictví. V souvislosti s válkou na Ukrajině jsme také zastavili obchod s Ruskem.

HN: Když odhlédneme od války, setkáváte se při běžných nábořech v Česku s tím, že lidé nechtějí do Agrofertu kvůli spojitosti s Andrejem Babišem?

Občas ano. Předsudky některých lidí jsou velké. Nicméně si nemyslím, že to má nějaký velký vliv na nábor. Problém je spíš, že lidé obecně na pracovním trhu chybí. Roční fluktuace je u nás někde do deseti procent, což si myslím, je velmi dobré číslo. U dělníků je trochu vyšší, v řídicích pozicích je ale minimální.

Já tady pracuji 12 let, ještě předtím v Synthesii (dceřiná společnost Agrofertu – pozn. red.) jsem byl dalších šest, takže pro mě je Agrofert srdeční záležitostí. Znam všechny ředitele, většinu lidí pod nimi. Znam spousty lidi ve výrobních pozicích. A musím se vši vážností říct, že dnes máme v ředitelských pozicích kvalitní a skvělé lidi, kteří těmito předsudky netrpí.

HN: Osobně třeba znám spoustu novinářů, kteří do mediální skupiny Mafra kvůli tomu, že ji vlastní Babiš, nikdy nepůjdou. Jak podobné nastavení lidí vnímáte a jak to řešíte?

Mafra je trochu jiný svět – mediální. Je to Praha a „pražská kavárna“. Předsudky v médiích bývají větší i proto, že spousta věcí se právě tam řeší. Vypadá to, že tady cenzurujeme všechno – tak to není. V regionech, když potřebujeme obsadit významnou manažerskou nebo ředitelskou pozici, není vůbec žádný problém. Vlastně mimo Prahu je to klidnější. Předsudky vůči Agrofertu nebo jeho dceřiným společnostem tam nejsou.

HN: Mluvíte s lidmi v Praze o negativní pověsti Agrofertu?

To je takzvaně v ceně zájezdu. Vždy když nové kolegy nabírám, tak se jich ptám, zda rodina, přátelé či známí vědí, do jaké společnosti jdou, a jestli jim to nevadí. Tento dotaz jsem zrov-

na nedávno položil. Ten, kdo sem nastoupí, po velmi krátké době zjistí, že jsme úplně normální lidé a že se tady nic hrozného neděje. Agrofert je jednou z nejsledovanějších firem v Česku. Sledují nás média, státní instituce, kontrolní a finanční úřady. Nemůžeme si tady dovolit vůbec nic porušit.

Samozřejmě tady můžeme začít probírat jednotlivé kauzy, na které jsem schopen dát tisíc a jeden argument, proč kauzami nejsou a jsou jen politicky vyvolanými tématy. Ono se tomu hůř brání a samozřejmě to poškozuje jméno společnosti a našim lidem to ubližuje. I když jsou poctiví, chodí do práce, pečou rohlíky, starají se o zvířata. Samozřejmě je to nefér.

HN: Nemyslíte si, že se to stalo politickým tématem proto, že Andrej Babiš, který má Agrofert ve svěřenských fondech, je v politice?

Bezpochyby. Ale rozhodnutí pana Babiše jít do politiky bylo jeho rozhodnutím. Udělal všechno, co měl a co mu zákony prikazovaly. Neřídí nás.

HN: Nejste tedy teď vůbec v kontaktu?

Když byl v exekutivě před vstupem do politiky, tak jsem mu samozřejmě byl jako personální ředitel k dispozici. Pan Babiš si lidi často vybíral sám. To bylo kolem roku 2010 až 2011. Od té doby máme management velmi stabilní a fluktuace je minimální.

Ale teď jsem se s ním neviděl několik let. Kdysi dávno jsem pomáhal založit i hnutí ANO, kde jsem měl nějaké ambice, ale to už mě opustilo, jsem pouze řadový člen hnutí bez jakýchkoliv politických ambicí. Na druhou stranu mu moc fandím, protože si myslím, že je to jeden z mála lidí, kteří to, co dělají, myslí upřímně.

HN: Říkáte, že tam to propojení není, ale hnutí sídlí přímo naproti Agrofertu.

To vzniklo historicky z praktických důvodů v době, kdy tomu nikdo nepřikládal nějakou váhu a neřešil nějaké střety zájmů. Chodím tam akorát do kavárny. Je to ale těžké a nespravedlivé, že je tam ta spojnice a rovnítko mezi Agrofertem a politikou.

HN: Myslíte?

Jsem o tom přesvědčen.

HN: Co říkáte na výzvu premiéra Petra Fialy, aby jeho ministři vypracovali audit, který má v jednotlivých ministerstvech zjistit, jaký má Agrofert vliv ve veřejné sféře?

Je to jedna z věcí, která nás také trápí, protože slovo „deagrofertizace“ nás poškozuje. Ale od nikoho jsem ještě neslyšel, co konkrétně to je. Pro mě je to prázdná populistická fráze. Nemyslím si, že by Agrofert byl do veřejné sféry jakkoliv zapojen. Jestli se někteří bývalí zaměstnanci v nějakou chvíli dostali do státní správy, tak to možné je. Ale my už s nimi nemáme žádnou vazbu, jde to mimo nás. Je to klasicky veřejná spekulace, která pramení z politiky. Pokud se některá z našich společností účastní nějakých veřejných zakázek, tak to spadá pod zákon o veřejných zakázkách.

~
Poskytli jsme Ukrajině pomoc za 15 milionů korun. V příštích dnech bude expedováno dalších 250 tun mouky a další potraviny.

Pokud mluvíme o společnosti Uniles, která se účastní tendrů Lesů ČR, tak zpravidla vítězí, protože dá kvalitní nabídku, a hlavním ukazatelem je cena. Ale je tam výběrové řízení, komise, a pokud se někomu něco nezdá, tak se může odvolat. Uniles se účastnil veřejných zakázek dávno předtím, než Andrej Babiš vstoupil do politiky, protože je to lesnická společnost a největším vlastníkem lesů je stát.

HN: Setkáváte se s problémy při akvizicích, a jak je případně řešíte? Někteří podnikatelé totiž své pozemky či firmy nechtějí prodávat Agrofertu právě kvůli spojení s politikou.

~
Slovo „deagrofertizace“ nás poškozuje. Je to prázdná fráze. Nemyslím si, že by Agrofert byl do veřejné sféry jakkoliv zapojen.

měli víc, protože i to mají problém vybírat. Nejsme jako jiní zaměstnavatelé – například Česká pošta nebo ČEZ, kteří mají hodně zaměstnanců, ti ale jsou součástí jednotné firemní kultury.

U nás jsou to rozdílné světy – chemie, zemědělství, potravinářství a média jsou úplně odlišné. Každý z nich má jinou ekonomiku, dynamiku, kulturu i výkon. Klíčová je pro nás firemní kultura, která nespočívá pouze v benefitech. Tu se snažíme budovat prostřednictvím intranetu, kde se zaměstnanci komunikujeme, publikujeme například zajímavé firemní akce, informace o zdravotních programech, různé

HN: Jak jste k tomu tedy přistoupili?

Průměr za společnost, kde už proběhla mzdová vyjednávání, je šest procent. Je napříč nejrozličnějšími sektory, kde se vývoj mezd může lišit, takže to není příliš vypovídající ani s čímkoliv srovnatelné. Kdyby to bylo deset procent, tak by to bylo nesmyslné. Roztočili bychom inflaci a zatížili firmy. Ony i tak musí řešit problémy spojené s covidem, poruchami v dodavatelských řetězcích a se zvýšením cen elektřiny.

Máme koncern o 32 tisících zaměstnancích, v 16 zemích světa, o 22 miliardách osobních nákladů, z čehož 17 miliard jsou mzdy a pět jsou odvody – to je velký závazek.

Náš akviziční apetit už není takový jako před pěti až deseti lety. Koncern je relativně stabilní a my teď řešíme jiné výzvy a problémy. Například otázky Green Dealu, kdy se připravujeme na to, co přijde a co ještě není jasné. Řešíme nedostatek lidí s určitou odborností, protože chemika operátora nemůže dělat někdo, kdo není vyučen v oboru. To jsou moje aktuální výzvy. Zároveň klademe důraz na automatizaci, digitalizaci a mechanizaci, do čehož také investujeme.

HN: Využíváte i modernějších přístupů v HR, jako je třeba takzvaná neomezená dovolená nebo čtyřdenní pracovní doba?

V některých společnostech by týden navíc možná byl fajn, ve většině firem ale máme pět týdnů. Nedokážu si představit, že by jich

Kdysi dávno jsem pomáhal založit i hnutí ANO, kde jsem měl nějaké ambice, ale to už mě opustilo, v politice dávno nejsem, říká v rozhovoru personální ředitel holdingu Agrofert Daniel Rubeš.

Foto: HN – Honza Mudra

soutěže nebo představujeme práci a profese kolegů. Ale alfa a omega je finanční ohodnocení. Snažíme se, aby pohyblivá a motivační část, která ke mzdě náleží, byla opravdu motivační a na dosažitelných cílech. Jinak to ovlivňuje lidi ve výrobě, jinak zase obchodníky.

HN: Reagujete na inflaci navýšením mzdy?

Tady je klíčové, aby všechny subjekty, které do vyjednávání o mzdách vstupují, jako jsou zaměstnavatelé, odbory i zaměstnanci, neroztočily inflační spirálu. Je jednoduché říct, že inflace bude deset procent, a proto požadujeme navýšení deset procent. Taková inflace tady ale nebude léta. Nějakým způsobem se srovná, ale případné navýšení mezd je závazek do budoucna a firmy si na něj musí vydělat. Proto je to potřeba dělat s velkou rozvahou.

DANIEL RUBEŠ (48)

■ Získal inženýrský titul na ekonomické fakultě Vysoké školy finanční a správní v Praze.

■ Před vstupem do Agrofertu spoluvlastnil reklamní agenturu Next Vision, ve které byl šest let jednatelem, do roku 2003.

■ Dalších šest let pak pracoval pro dceřinou chemickou společnost Agrofertu Synthesia, nejdřív jako tiskový mluvčí, pak jako personální ředitel. V roce 2010 se stal personálním ředitelem Agrofertu.

■ Spolu s Andrejem Babišem a několika dalšími lidmi zakládal hnutí ANO. Působil jako šéf rozhodčí a smírčí komise. Dnes je řadovým členem hnutí.

Komentář

Trhy větrí vyšší úrokové míry

Kamil Kovář, Moody's Analytics

Poslední dva týdny na světových dluhopisových trzích se nesou ve znamení rapidně rostoucích úrokových měr. Na první pohled se tohle může zdát ne moc překvapivé, vzhledem k tomu, že ruská invaze Ukrajiny vedla k výrazně vyšším globálním cenám energií, a tedy i výrazně vyšší letošní inflaci. A vyšší inflace přece vyžaduje vyšší úrokové sazby stanovené centrálními bankami. Nicméně ve skutečnosti situace není až tak jednoduchá. To je evidentní, když se podíváme na vývoj dluhopisových úrokových měr od začátku invaze. Výnosy z německých státních dluhopisů se propadly z 0,23 procenta den před invází na -0,07 procenta o dva a půl týdne později. Nyní je vše naopak, přičemž výnosy z německých dluhopisů jsou již na 0,50 procenta, nejvýše od roku 2018.

Jak si vysvětlit tuto divokou jízdu? Stačí se zamyslet na tím, co je skutečným popisem práce centrálních bank. Ty totiž nemají bojovat se současnou inflací, což by ani nebylo možné, ale dbát o střednědobý inflační výhled. Dopad ruské invaze na tento výhled je výrazně méně jednoznačný než dopad na letošní inflaci. Pokud povede pouze k vyšší letošní inflaci bez zásadnějšího dopadu na reálnou ekonomiku, tak střednědobá inflace nedozná velké změny a pravděpodobně bude o něco málo vyšší. To by vedlo centrální banky ke zvýšení úrokových sazeb.

Nicméně pokud invaze bude mít vážný dopad na reálnou ekonomiku – což by nastalo, pokud by došlo k embargu na vývoz či dovoz ruské ropy a plynu –, tak výhled pro střednědobou inflaci bude výrazně nižší, jelikož s recesí by se snížily mzdové tlaky. V takovém případě by centrální banky přehlédly současnou inflaci a úrokové sazby by nezvedaly. Jednoduše, při malém šoku dominuje efekt na současnou inflaci, ale při velkém šoku začne dominovat efekt na reálnou ekonomiku. Na začátku března to začínalo vypadat, že invaze opravdu povede k embargu na ropu a plyn a tak i k recesi. Nicméně od té doby se výhled zlepšil natolik, že nyní se centrální banky pravděpodobně soustředí na inflaci.

KŘÍŽOVÉ KURZY SVĚTOVÝCH MĚN

	USD	JPY	EUR	GBP	CHF	CAD
USD	1.00000	120.69	0.90785	0.75460	0.93290	1.25970
JPY*	0.82857	100.00	0.75216	0.62523	0.77586	1.04822
EUR	1.10150	132.95	1.00000	0.83110	1.02790	1.38760
GBP	1.32520	159.94	1.20322	1.00000	1.23650	1.66930
CHF	1.07193	128.89	0.97286	0.80873	1.00000	1.35044
CAD	0.79384	95.40	0.72067	0.59905	0.74050	1.00000

* 100 JPY

FIXING ÚROKOVÝCH SAZEB NA TRHU MEZIBANKOVNÍCH DEPOZIT 21. BŘEZNA 2022

Termín	1 den	7 dní	14 dní	1 měs.	2 měs.	3 měs.	6 měs.	9 měs.	1 rok
PRIBOR	4.5	4.53	4.58	4.68	4.76	4.86	5.05	5.1	5.11

Číselné údaje ze světových trhů převzaty ze servisů agentury

The Financial and Risk business of Thomson Reuters is now Refinitiv.

REFINITIV™

KURZOVNÍ LÍSTEK BCPP 22. BŘEZNA 2022

AKCIE					
Název cenného papíru	Závěrečný kurz v Kč	Změna	Objem obchodů (ks)	Objem obchodů (tis. Kč)	1 Y změna v %
AVAST	170.00	0.56%	18038	3067.21	19.72%
CZG	600.00	1.35%	10134	6078.77	63.04%
ČEZ	862.00	0.41%	181859	156519.77	57.88%
ERSTE BANK STK	839.60	3.91%	220140	182485.93	12.52%
KOFOLA	308.00	0.33%	708	219.81	14.93%
KOMERČNÍ BANKA	866.50	0.70%	83552	72709.65	28.75%
MONETA MONEY BANK	89.50	4.31%	644106	57470.22	12.86%
PHILIP MORRIS	16880.00	0.48%	198	3363.66	8.62%
VIENNA INSURANCE	590.00	2.34%	6493	3793.96	-1.67%

INDEX PX						
Název indexu	Závěrečný kurz	Denní změna %	Denní max.	Denní min.	1M změna %	6 M změna %
PX	1355.22	1.27	1358.78	1338.27	-2.99	4.70
					24.95	

KOMODITNÍ TRHY 22. BŘEZNA 2022

POTRAVINY			
Kontrakt	Cena	Předch	Objem.obch
CUKR ž. 11 (surový)	CSCE	USD/lb	
KVĚTEN	19.14	19.28	25220
KAKAO	CSCE	USD/t	
KVĚTEN	2582	2521	17368
KÁVA ROBUSTA	LIFFE	USD/t	
BŘEZEN	0	2300	0

ENERGIE			
Kontrakt	Cena	Předch	Objem.obch
ROPA LEHKÁ	NYMEX	USD/bar	
DUBEN	110.26	112.12	9547
ROPA BRENT	ICE	USD/bar	
KVĚTEN	114.44	115.62	162945
TOPNÝ OLEJ	NYMEX	USD/gal	
DUBEN	3.811	3.8009	7769
MOTOROVÁ NAFTA	ICE	USD/t	
DUBEN	1162.75	1157.75	21882
ZEMNÍ PLYN	NYMEX	USD/MMBtu	
DUBEN	5.128	4.9	69334
POVOLENKY	ICE	EUR/mt	
PROSINEC 2022	80.52	78.39	15495

DRAHÉ KOVY			
Londýn	Dop fix	Odp fix	Volný trh 24H
Zlato	1925.05	1935.05	1920.305
Stříbro	25.085		24.785
Platina	1029	1037	1023.34
Palladium	2531	2547	2478.035
Kontrakt	Cena	Předch.	Objem.obch.
ZLATO	COMEX	USD/tr.oz	
BŘEZEN	0	1928.6	25

AKCIOVÉ TRHY

BURZOVNÍ INDEXY				
Země	Index	Hodnota	Změna %	Změna YTD %
AMERIKA				
ARGENTINA	MERVAL	90252.57	0.29%	
BRAZÍLIE	BVSP BOVESPA I	117111.73	0.82%	11.72%
KANADA	S&P/TSX COMP I	22092.98	0.38%	3.75%
MEXIKO	IPC	55584.74	0.21%	4.53%
PERU	S&P/BVL GENERA	25442.55	0.24%	20.25%
USA (POL.)	S&P 500 INDEX	4497.72	0.82%	-5.88%
USA (POL.)	NASDAQ 100	14584.31	1.45%	-11.23%
AFRIKA				
JAR	INDUSTRIAL 25	83655.09	0.12%	-12.33%
EGYPT	EGX 30 IDX	11663.32	1.32%	-2.39%
MAROKO	CASA ALL SHARE	12820.10	-0.37%	-4.36%
TUNIS	TUN MAIN INDEX	7098.51	-0.01%	0.56%
ASIE				
ČÍNA	SSE B SHARE ID	277.01	0.00%	-2.63%
ČÍNA	SZSE B SHARE I	1050.39	-0.53%	-10.13%
HONGKONG	HANG SENG INDE	21889.28	3.15%	-5.29%
INDIE	S&P SENSEX	57989.30	1.22%	0.34%
INDIE	NIFTY 50	17315.50	1.16%	0.65%
INDONÉŠIE	IDX COMPOSITE	7000.82	0.66%	6.37%
JAPONSKO	NIKKEI 225 IND	27224.11	1.48%	-5.44%
JAPONSKO	TOPIX INDEX	1933.74	1.28%	-2.94%
JIŽNÍ KOREA	KOSPI 200 INDEX	361.66	0.81%	-8.25%
MAJALISIE	FTSE BURSA KLC	1585.81	-0.09%	2.73%
SINGAPUR	STRAITS TIMES	3350.17	-0.16%	7.15%
SRI LANKA	CSE ALL SHARE	10490.74	0.66%	-12.72%
TCHAI-WAN	TAIWAN WEIGHTE	17559.71	0.00%	-3.62%
AUSTRÁLIE A NOVÝ ZÉLAND				
AUSTRÁLIE	S&P/ASX 200	7341.10	0.86%	-2.29%
NOVÝ ZÉLAND	S&P/NZX 50 GR	12204.69		-6.41%
BLÍŽKÝ VÝCHOD				
ISRAEL	TASE MAIN125 IDX	2101.49	0.95%	2.19%
JORDÁNSKO	AMM MAIN INDE	4332.34		8.17%
KATAR	QE MAIN 20 IDX	13396.83	0.10%	15.23%
LIBANON	BLOMSECURITYINDX	982.89	0.73%	-0.60%
SAUDSKÁ ARÁBIE	TDW MAIN IDX	12881.45	0.39%	14.18%

BURZOVNÍ INDEXY				
Země	Index	Hodnota	Změna %	Změna YTD %
SAE	DFM MAIN INDEX	3349.56	-0.31%	4.81%
EVROPA				
CELOEVROPSKY	FTSE EUROTOP1	3443.11	0.76%	-3.57%
CELOEVROPSKY	STXE 600 PR	458.11	0.73%	-6.26%
CHORVATSKO	CROBEX INDEX	2068.71	0.13%	-0.51%
ISLAND	OMX ICE PI	2517.68	-0.36%	-4.74%
NORSKO	OSLO OBX INDEX	1144.99	0.46%	7.15%
RUSKO	RTS INDEX	936.94		-41.29%
ŠVÝCARSKO	SMI PR	12202.62	0.26%	-5.23%
TURECKO	BIST 100	2188.81	0.63%	17.45%
UKRAJINA	PFTS INDEX	519.20		-0.68%
EVROPSKÁ UNIE				
BELGIE	BEL 20	4168.85	0.95%	-3.39%
BULHARSKO	SOFIX	597.16	-0.15%	-6.06%
DÁNSKO	OMXCX 20	1751.79	-0.72%	-6.02%
ESTONSKO	OMXT GENERAL	1895.05	0.38%	-5.30%
FINSKO	OMXH25 INDEX	4961.06	0.31%	-10.96%
FRANCIE	CAC 40 INDEX	6659.41	1.17%	-7.16%
IRSKO	ISEQ OVERALL	7493.38	-0.23%	-11.72%
ITALIE	FTSE MIB	24533.84	0.98%	-10.29%
KYPR	CY GENERAL IDX	66.22	0.99%	-2.72%
LITVA	OMXV GENERAL	880.83	0.33%	-8.83%
LOTYŠSKO	OMXR GENERAL	1145.76	0.17%	-10.08%
MAĎARSKO	BUX INDEX	44338.45	0.18%	-12.58%
MALTA	MSE SHARE INDEX	3639.46	-0.30%	-7.74%
NIZOZEMSKO	AEX-INDEX	728.27	1.38%	-8.99%
POLSKO	WIG	64318.55	1.15%	-7.18%
PORTUGALSKO	PSI 20 INDEX	5821.11	2.19%	4.48%
RAKOUSKO	ATX-INDEX VIEN	3405.49	1.64%	-11.80%
RUMUNSKO	BUCHAREST BETI	12739.12	0.38%	-2.47%
ŘECKO	AT COM SHR PR	867.54	0.96%	-2.61%
SLOVENSKO	SAX INDEX	399.16	0.00%	0.46%
SRN	XETRA DAX PF	14473.20	1.02%	-8.89%
ŠPAŇĚLSKO	IBEX 35 INDEX	8487.20	1.17%	-2.60%
ŠVÉDSKO	OMXS30 INDEX	2182.78	0.08%	-9.79%
VELKÁ BRITÁNIE	FTSE 100 INDEX	7476.72	0.46%	1.00%

KURZOVNÍ LÍSTEK Burzy RM-Systém 22. BŘEZNA 2022

AKCIE			
Název emise	Závěr. kurz	Změna v %	Objem obchodu v Kč
EASYSCLICK			
ALPHABET (GOOGLE)	64500.0	0.00	64500.0
APPLE INC.	3896.5	-0.03	0.0
CPI FIM	15.2	-0.65	45780.3
ČESKÁ ZBRJOVKA GR	600.0	0.33	1587904.0
ČEZ	860.0	0.35	3239639.0
DEUTSCHE BANK AG	279.0	0.04	97647.6
DEUTSCHE TELEKOM	418.8	0.67	41880.0
EMAN	146.0	2.82	91557.0
ERSTE GROUP BANK A	839.0	2.94	7244255.0
EXXON MOBIL CORP.	1771.0	1.96	0.0
INTEL CORP.	1063.0	0.00	0.0
KARO INVEST	144.0	0.00	0.0
KOFOLA CS	311.0	0.97	387400.0
KOMERČNÍ BANKA	873.0	0.00	2114289.5
MCDONALDS CORP	5310.0	0.00	0.0
MERCEDES-BENZ GROU	1800.0	-13.79	0.0
META PLATFORMS	4954.0	-0.40	286637.0
MICROSOFT CORP.	6722.0	-0.94	654946.0
MONETA MONEY BANK	90.0	1.35	2410556.3
NOKIA CORP.	118.0	-0.42	103024.0
PHILIP MORRIS ČR A	17000.0	-0.47	543340.0
PILULKA LÉKÁRNY	1480.0	0.00	10360.0
TWITTER, INC.	833.0	-0.95	52879.0
VIG	590.0	2.08	189665.0
VOLKSWAGEN AG	5600.0	1.27	67394.0
OSTATNÍ			
AVAST	171.9	0.53	108283.0
CUKROVAR VRBATKY	8600.0	-20.37	141200.0
FIO BANKA 5.00/27	10330.0	0.29	10330.0
FIXED ZONE	290.0	-2.68	403748.0
METROSTAV	1000.0	0.00	12000.0
PRABOS PLUS	402.0	0.00	20100.0
PRAŽSKÁ ENERGETIKA	18100.0	-1.09	18100.0
RMS MEZZANINE	2.0	0.00	80.0
SELGEN	4700.0	0.00	47000.0

22. BŘEZNA 2022

KORUNOVÝ KURZ			
Afgánistán	Afghani (AFN)	100	25.582
Albánie	Lek (ALL)	100	20.180
Alžírsko	Dinár (DZD)	100	15.722
Angola	Kwanza (AGA)	100	4.909
Antigua a Barbada	Vých.karib.dolar (XCD)	1	8.262
Argentina	Peso (ARS)	1	0.203
Arménie	Dram (AMD)	100	4.580
Aruba	Gulden (AWG)	1	12.373
Azerbájdžán	Manat (AZN)	1	13.778
Bahrajn	Dinár (BHD)	1	59.386
Bangladéš	Taka (BDT)	100	25.966
Barbados	Dolar (BBD)	1	11.090
Belize	Dolar (BZD)	1	11.108
Bělorusko	Rub (BYR)	100	0.114
Benin	Frank (XOF)	100	3.746
Bermudy	Dolar (BMD)	1	22.389
Bhútán	Ngultrum (BTN)	100	29.383
Bolívie	Boliviano (BOB)	1	3.252
Bosna a Hercegovina	Bosenská marka (BAM)	1	12.579
Botswana	Pula (BWP)	1	19.40
Brazílie	Real (BRL)	1	4.562
Brunej	Dolar (BND)	1	16.490
Bulharsko	Leva (BGN)	1	12.620
Burkina Faso	Frank (XOF)	100	3.746
Burundi	Frank (BIF)	100	10.92
Čad	Frank (XAF)	100	3.710

KORUNOVÝ KURZ			
Chile	Peso (CLP)	100	2.818
Dominica	Vých.karib.dolar (XCD)	1	8.262
Dominikánská republika	Peso (DOP)	100	40.856
Džibutsko	Frank (DJF)	100	12.516
Egypt	Libra (EGP)	1	1.208
Eritrea	Nakfa (ERN)	1	1.485
Etiopie	Birr (ETB)	1	0.436
Faerské ostrovy	Dánská koruna (DKK)	1	3.377
Falklandy	Libra (FKP)	1	29.386
Fidži	Dolar (FJD)	1	10.702
Filipíny	Peso (PHP)	100	42.741
Francouzská Polynésie	Frank (XPF)	100	26.636
Gabon	Frank (XAF)	100	3710
Gambie	Dalasi (GMD)	100	41.579
Ghana	Ghanská cedi (GHS)	1	2.986
Gibraltar	Libra (GIP)	1	29.386
Grenada	Vých.karib.dolar (XCD)	1	8.262
Grónsko	Dánská koruna (DKK)	1	3.377
Gruzie	Lari (GEL)	1	6.943
Guatemala	Quetzal (GTQ)	1	2.908
Guinea	Frank (GNF)	1000	2.505
Guinea-Bissau	Frank (XOF)	100	3.746
Guyana	Dolar (GYD)	100	21.702
Haiti	Gourde (HTG)	100	10.340
Honduras	Lempira (HNL)	1	0.912
Hongkong	Dolar (HKD)	1	2.860

■ Profil developera

V Bratislavě staví čtvrť s 10 tisíci byty. Teď developer Cresco zamířil do Prahy

Adam Kotrbatý
adam.kotrbaty@hn.cz

Na místo bývalého průmyslového areálu Tesly v pražských Holešovicích se mají už za necelé dva roky stěhovat první lidé. Slovenská developerská společnost Cresco postaví na brownfieldu umístěném jen pár kroků za koncem Libeňského mostu svůj první český projekt s názvem SO-HO. Ten bude mít po dokončení přes 500 nových bytů. S jejich prodejem začala firma minulý týden.

Cresco hodlá na místě investovat nižší jednotky miliard korun. Developer částku zatím neodhaduje přesněji. Odkazuje se přitom na překotný růst cen stavebních materiálů nebo energií, který výstavbu může prodražit.

„Holešovice nás zaujaly nezaměnitelným bohémským charakterem čtvrti. Kombinuje se zde blízkost centra Prahy, řeka Vltava obepínající celou čtvrť, plánované propojení mostem do Karlína, který prošel velkým rozvojem,“ říká pro HN předseda představenstva firmy Štefan Beleš.

Cresco se přidává k dalším slovenským developerům, kteří na českém trhu již působí. Například společnost HB Reavis nejbohatšího Slováka Ivana Chrenka vlastnila budovu Transgasu na Vinohradské třídě. Tu nechala v roce 2019 zbourat. Nyní se na místě chystá stavět firma PSN, která pozemek aktuálně vlastní, ve spolupráci s česko-slovenskou skupinou Penta. V plánu mají vybudování rezidenčního projektu.

Výstavbu v Holešovicích Cresco připravovalo přes deset let. „Imponovala nám i možnost realizace výškových staveb, které tehdy územní plán Holešovic povoloval,“ přiznává nyní Beleš. Původním záměrem bylo na místě současného brownfieldu vybudovat vysoké kancelářské domy. Mluvílo se například o prostorech určených pro takzvané coworking neboli sdílené kanceláře, v nichž se podle svých potřeb střídají lidé bez ohledu na firmu, pro kterou pracují.

Po dohodách se současnými pražskými politiky ale Cresco projekt předělalo. Právě na přestavbu starých nevyužívaných průmyslových budov a pozemků se nyní magistrát zaměřuje.

Snaží se na nich rozjet bytovou výstavbu, která má ulevit pražské bytové krizi a snížit prudký růst cen nemovitostí v hlavním městě.

Výškou SO-HO zapadne do okolní zástavby a místo kanceláří v něm vzniknou byty. Ty mají vyrůst ve třech etapách. V té první, zahrnující rekonstrukci stávající budovy bývalé Tesly, postaví developer 148 bytů. Hotovo má být nejpozději zkraye roku 2024. Průměrné ceny bytů se pohybují lehce nad pražským průměrem z konce minulého roku. Ten činil 144 tisíc korun za metr čtvereční. Cresco nemovitosti nabízí kolem 145 tisíc korun za metr čtvereční u větších bytů. U menších je cena za metr čtvereční asi 170 až 180 tisíc korun.

Prostor v následujícím roce doplní další dvě etapy zcela nové zástavby. Ty navrhl ateliér Qarta Architektura, který se podílel například na obnově pražského Karlína po povodních nebo připravuje rekonstrukci první pražské výškové budovy – bývalého paláce Všeobecného penzijního ústavu na Žižkově, který později sloužil jako centrála odborů.

Pro Cresco je SO-HO vůbec první nový projekt v Česku. Kromě toho tu zrekonstruovalo kancelářskou budovu Metropolitan, která je ve stejné lokalitě jako připravovaná zástavba. Na Slovensku, kde v roce 1992 vzniklo, ale patří podle magazínu Trend mezi největší

hráče na trhu. V sekci rezidenčních nemovitostí je vůbec největším developerem. Firma v roce 2020, za něž jsou poslední data, prodala 240 nových bytů. Jejich hodnotu ale neuvádí. Na loňský rok si Cresco naplánovalo spuštění prodeje tisíce bytů, kolik z nich se ale skutečně prodalo, zatím nezveřejnilo.

Největší projekty Cresca i dál zůstávají v Bratislavě. Pozornost budí například přestavba prostoru po bývalém Parku kultury a oddechu u Dunaje. Pozemek patří společnosti Woal, kterou vlastní právě Cresco ve spojení s J&T Real Estate. Budova bratislavského výstaviště z roku 1948 už na místě nestojí. Záměrem developerů je v lokalitě vybudovat planetárium. To by ale mohlo sloužit i pro kulturní akce, podobně jako bývalá budova. Stavba však dosud nezačala. Podle informací deníku SME záměr stále trvá, ale projekt čeká na schválení od úřadů.

Mezi další velké bratislavské stavby, za nimiž stojí Cresco, patří nová čtvrť s více než 10 tisíci byty na jihu sídliště Petržalka. Její výstavba začala v roce 2010 a má trvat ještě dalších osm let. Již hotové jsou pak tři výškové budovy v centru slovenského hlavního města, v nichž je více než 600 bytů.

„Bratislavský i pražský trh jsou, co se týče byznysu, skoro shodné. Nicméně Praha vždy byla a je dražší než Bratislava. Na úrovni všech segmentů to odhadujeme zhruba až o 30 procent. Na straně nákladové je rozdíl také okolo 20 až 30 procent. Praha má však oproti Bratislavě trojnásobnou poptávku. Tím pádem je pro investora mnohem komfortnější a zajímavější,“ říká Beleš, proč se z Bratislavy rozhodli vykročit i do české metropole. Beleš také dodává, že Praha je zajímavější i pro potenciální investory, kteří by o byty mohli mít zájem.

České hlavní město by nemělo být pro Cresco konečnou. V budoucnu chtějí rozšířit podnikání i do západní Evropy. Naopak firma zatím nehodlá nabízet nájemní bydlení. Trh s ním podle Beleše zatím jen sleduje.

Co staví Cresco

Společnost Cresco je největším rezidenčním developerem na Slovensku. Věnuje se ale i stavbě komerčních nemovitostí, například kancelářských budov. Společnost se chlubí celkem 13 velkými projekty, které dokončila nebo na nich aktuálně pracuje. Vybíráme z nich pět nejzajímavějších.

Slunečnice

Největší nově budovaná rezidenční čtvrť na Slovensku. Cresco ji označuje za vlajkovou loď svých projektů. S její výstavbou začalo už v roce 2010 na jihu bratislavského sídliště Petržalka. Po dokončení v roce 2030 má mít více než 10 tisíc bytů a zahrnovat základní školu, střední školu, parky, obchodní centrum i další služby včetně lékařských ordinací.

Tři věže

Cresco stojí za prvními moderními rezidenčními výškovými budovami v Bratislavě. V centru města postavilo svůj projekt s názvem Tři věže. V trojici věžáků vyrostlo přes 600 bytů a 3600 metrů čtverečních obchodních prostor. Na návrhu firma spolupracovala například s architektonickým studiem SCB z Chicaga.

Agáty

Celkem 122 bytů a apartmánů staví Cresco v bratislavské městské části Dúbravka na dohled od hranic s Rakouskem. Bytové domy a viladomy rostou poblíž chráněného území sousedícího s hradem Devín. Projekt by měl být dokončený příští rok.

Rezidenční sídlo americké ambasády na Slovensku

Developer postavil pro potřeby ambasády USA budovu pod známým slovenským vojenským hřbitovem Slavín. Inspiroval se přitom architekturou Bílého domu. Dům vybudovaný v letech 2002 až 2003 zahrnuje reprezentativní prostory i byty pro zaměstnance ambasády.

SO-HO

První pražský projekt Cresca v Holešovicích. Původně zde chtěl developer stavět kanceláře, nakonec ale i po jednáních s městem záměr změnil. Nyní začal prodávat první byty. Celkem jich tu ve třech etapách postaví přes 500 a doplní je službami a obchody. Spolu s novou výstavbou zrekonstruovala firma ve stejné lokalitě také kancelářskou budovu Metropolitan.

Foto: Cresco

■ Válečné emoce

Martin Ehl
martin.ehl@hn.cz

Rusko bojuje i šířením strachu. Západ ho potřebuje lépe zvládat

Strach je jedna ze základních lidských emocí. Každý člověk bývá vystaven situacím, v nichž se s ním musí nějak vyrovnat. Je to nikdy nekončící proces učení a překonávání sebe sama – nebo vyhýbání se situacím, v nichž by člověk mohl být riziku strachu vystaven. Kdo tvrdí, že strach nemá, je pro ostatní nebezpečný zhruba stejně jako ten, kdo se bojí každého šustnutí. Strach je totiž nakažlivý a snadno přenositelný. Jeho přemíra může vést k nekontrolované panice, stejně jako jeho absence k neúměrně vysokému riziku.

S těmito přirozenými lidskými vlastnostmi týkajícími se vlastního života a zdraví teď ještě usilovněji než dříve pracuje ruská válečná propaganda a ruská vojenská strategie. Jejím cílem je rozbít historicky nevídanou jednotu demokratického Západu a oslabit podporu bojující Ukrajině. Kreml k tomu používá řadu nástrojů. Jak na bojišti, tak i v informačním prostoru západních demokracií.

Kupříkladu nyní aktuálně probírané hypersonické střely. V ruské propagandě, a tím pádem v mnoha médiích mají pověst takřka zázračných zbraní. Ale na Ukrajině použité střely Kinžal ničím takovým nejsou. Jsou to střely Iskander, „jen“ vypouštěné z letadel, čímž mohou dosahovat vyšší rychlosti. Fakt, že tyto drahé střely začala ruská armáda používat, svědčí spíš o tom, že Rusům došla vhodnější munice. Ale propagandisticky se hodí výborně.

Dalším stupněm, který může sloužit k vyvolání tlaku na demokratický Západ, jsou řeči o použití chemických a biologických zbraní. Slova ruského generálního štábu o tajném ukrajinském programu znamenají jediné: Rusko se pokusí takové zbraně hromadného ničení na Ukrajině použít a pak svalit vinu na Kyjev. Informace o těchto zbraních znějí výhrůžně a tajemně. Zejména pro ty, kteří někdy četli o jejich použití na bojištích první světové války či viděli následky jejich užití proti vlastním obyvatelům Saddámem Husajnem v Iráku nebo v Sýrii režimem Bašára Asada (a pod ruským vedením). Ruské řeči o chemických zbraních lze také považovat za známku slabosti Kremlu.

A asi tu úplně nejvyšší úroveň strachu vyvolávají poznámky Vladimíra Putina o jaderných zbraních či střelba jeho vojáků kolem jaderných elektráren. Je to strach z jaderné katastro-

fy, ať už způsobené právě poškozením reaktoru bojovými operacemi, nebo použitím jaderné zbraně. Také s tímto strachem ruské vedení dobře pracuje vůči voličům západních demokracií, když třeba o jaderném úderu hovoří poměrně nezodpovědně ruští analytici ve vysílání nejsledovanější domácí televize. I to je ovšem výraz ruské slabosti a pouhé snahy vyvolat strach.

Pro západní veřejnost je nejčerstvější zkušeností tohoto druhu černobylská jaderná katastrofa. Právě chyba či poškození jaderné elektrárny způsobené bojovými operacemi jsou pravděpodobnější než cílené použití jaderných zbraní. To by podle odborníků mělo smysl možná vůči jaderné velmoci, ale ne vůči Ukrajině. A odpálit raketu s jadernou hlavicí také nejde stiskem jednoho tlačítka, i kdybychom předpokládali psychicky nevyrovnané jednání ruského prezidenta citícího takřka existenciální strach o vlastní fyzické bezpečí.

Není třeba panikařit. Je třeba se ptát, co který ruský krok či výrok ohledně jaderných zbraní opravdu znamená.

Válka na Ukrajině bude nejspíše trvat ještě měsíce a s ní se bude proměňovat síla a druh obav, jimž bude vystavena poněkud zpohodlněná západní společnost, která není příliš zvyklá na aktivní management svého strachu. Na tom, jak ho budeme zvládat a jestli nebudeme příliš podléhat jeho umělému zesilování ze strany Ruska, bude záviset dlouhodobá podpora Ukrajiny, jednota EU a NATO a naše vlastní budoucnost. Ukrajinská společnost může být příkladem, jak strach překonávat – v čele s prezidentem Volodymyrem Zelenským jako zrcadlem nastaveným přepatrným západním politikům.

~
Není třeba panikařit. Je třeba se ptát, co který ruský krok ohledně jaderných zbraní znamená.

■ Kauza Polčák

Jestli zůstane milionový lobbista ve vedení STAN, není jim pomoci

Petr Honzejek
petr.honzejek@hn.cz

Hezké české přísloví říká: Chytrému napověz, hloupého trkni. Která jeho část hovoří o europoslanci a místopředsedovi hnutí STAN Stanislavu Polčákovi, nechť posoudí každý sám. V každém případě je Polčákův postup, kdy si nejprve chtěl nechat vyplatit sedm a půl milionu od obci zasažených výbuchem v muničním skladu ve Vrbětích za „právní služby“ a odměny se vzdal až poté, co na tento případ upozornil web Seznam Zprávy, krajně problematický.

Podívejme se, jak Polčák chápe politickou kulturu. Nepřišlo mu nic divného na tom, že bude vymáhat od státu odškodnění pro obec z okolí Vrbětic a nechá si za to od nich zaplatit. Jak vůbec může politika napadnout, že bude komukoliv pomáhat s „vymáháním“ peněz od státu, a za úplatu? Vždyť pak dotyčný přestává být politikem a stává se čistokrevným lobbistou! Jeho zájem už není totožný se zájmem správce veřejných prostředků. Místo

toho sleduje zájmy vlastní kapsy. V tomto konkrétním případě to tak nevynikne, protože obec z okolí Vrbětic si odškodnění zasloužily. Ale jde o princip. Pokud bychom Polčákovu jednání přitakali, museli bychom říci, že je vlastně úplně v pořádku i to, že se politik nechá najmout nějakou soukromou firmou s tím, že bude například prosazovat, aby dostala státní dotaci či zakázku. A využije k plnění zakázky svých kontaktů na lidi, k nimž má z titulu své politické pozice exkluzivní přístup. To je přece střet zájmů jako vyšitý. Horšího „zločinu“ v politice není.

Je to na pováženou o to víc, že se ho dopouští politik strany vydávající se za partu „good guys“, již přišli udělat pořádek po Andreji Babišovi, který byl na střet zájmů specialistou. Je sice pravda, že pokud srovnáme Polčákových sedm a půl milionu za právní služby s Babišovou velkokapacitní vývěvou na veřejné peníze (viz podvodně získaná stamilionová dotace na „inovativní“ linku na toastový chleba), vyhlíží Polčák jako čučkař. Jenže pořád je to politik strany, která proti privatizaci veřejných peněz léta brojila. Jak mají nyní voliči věřit, že

to STAN myslí s očistou od institucionalizované korupce vážně, když se jeho místopředseda nestydí využívat své vlivné politické pozice k osobnímu finančnímu prospěchu?

Někdo by samozřejmě mohl říci, že se Polčák po kritice odměny vzdal, tak jaký problém. Tenhle postoj zastává třeba předseda STAN Vít Rakušan. „Stanislav Polčák nepřijme žádnou odměnu za pomoc obcím při odškodnění za výbuch ve Vrbětích. Považuji to za správné a jediné možné rozhodnutí,“ napsal. Jenže to je hodně slabé. Vzdát se peněz až poté, co se na problematické chování přijde, není žádné hrdinství. Je to pouhá damage control, kdy si dotyčný vyhodnotí, že by ho trvání na zisku nakonec přišlo draž, než když se peněz s těžkým srdcem vzdá.

Navíc to nevypadá, že by si Polčák uvědomoval, co udělal špatně. Ohání se tím, že všechno bylo legální, což je obvyklá obhajoba politiků, kteří překročí hranice přijatelného. Polčákovu chování má parametry Babišova proslulého „sorry jako“. Nechte mě být, jedu dál.

Pokud Starostům nestačí náповěda, pojďme je trknout. Tím, že Polčáka drží jako stra-

nického místopředsedu, si smrtelně ubližují. Kdyby snaha europoslance vydělat miliony na odškodnění obcí z okolí Vrbětic byla jeho prvním přešlapem, tak dejme tomu. Ale není. Vzpomeňme na jeho vazby na komplice Radovana Krejčíře Michala Redla či podivné nákupy z peněz v advokátní úschově. Jak chtějí Starostové tvrdit, že jsou „good guys“, když je v jejich vedení člověk, kolem něhož rotuje tolik problematických záležitostí?

Starostům by navíc mělo dojít, že jejich strana má v poslední době přešlapů víc než málo. Financování z daňových rájů, přičemž peněz se vzdali až po důrazném upozornění médií. Odjezd Jana Farského na stipendium do Spojených států, přičemž dotyčný dlouho „nechápal“, proč by měl rezignovat na poslanecký mandát. A nyní milionový politiko-lobbista Polčák, který se také aspoň částečně probral až po tvrdé kritice.

Jestli Starostové nezačnou své problémy řešit, a to pokud možno radikálně, hrozí jim, že uslyší „sorry jako“ od svých dosavadních voličů. A to už v podzimních komunálních volbách.

■ Zaměstnávání Ukrajinců

Julie Hrstková
julie.hrstkova@hn.cz

Ukrajinci berou práci. Neberou ji však Čechům, ale vlastním lidem

Nově přichází z válečné Ukrajiny berou práci Čechům, jsou ochotni pracovat za podstatně nižší mzdy, ničí pracovní trh... Útoky na sociálních sítích s přílivem uprchlíků sílí. A stejně jako všechny ostatní podobné míří naprosto vedle.

Ukrajinci dlouhodobě zaplňují pracovní místa, o která Češi nestojí. Ať už kvůli mzdě, náročnosti, nebo třeba „jen“ proto, že by nástupem do zaměstnání přišli o sociální dávky. Přichází z východu jsou proto vítanými zaměstnanci v průmyslu, stavebnictví, ale také ve zdravotnictví a v sociálních službách. Nutno dodat, že jim tuzemský stát hází klacky pod nohy. Veřejným tajemstvím tak je, že podstatná část Ukrajinců v Česku pracuje na tzv. polská víza, protože ta česká nedostanou. Práce na polské vízum, většinou zprostředkované firmou, která je nedohledatelná, je nelegální. Ukrajinci s tímto vízem se ocitají v šedé zóně. Odvádí povinné desátky zprostředkovatelům a zůstávají mimo český sociální a zdravotní systém. A jsou lehce zneužitelní.

Odliv Ukrajinců – mužů, kteří musí splnit brannou povinnost – už vedl Hospodářskou komoru k návrhu na amnestii pro ty nelegální pracovníky z Ukrajiny, kteří tu neplatí odvody. S tím, že by nyní zpětně zaplatili aspoň symbolickou částku. Ti, kteří přicházejí z Ukrajiny nyní, dostali díky novému zákonu šanci na vstup na pracovní trh bez prostředníků či kvazilegálních víz. Mohou získat zaměstnání i sociální zájem, aniž by se museli bát, že je zprostředkovatel okrade a stát vyhostí. Což je jeden z nejlepších počínů ministerstva práce v oblasti pracovního práva za mnoho let. Ukrajinci nyní zaplní mnoho pracovních míst. Nebudou je ale brát Čechům, budou je brát vlastním lidem, kteří odešli z vlastní země už dřív a s nejistou budoucností nelegála živili rozsáhlé rodiny doma. Teď se stali nechtěnými víc než dřív, protože je nahrazují stejně levní zaměstnanci, ovšem s legálním statutem.

Česko se zatím dokázalo s nevídanou migrační vlnou vypořádat skvěle. I díky ní došlo k legislativním změnám, na které tu nikdo dlouhodobě nenašel odvalu. Uznat existenci lidí, kteří tu stejně pracují, je tak to nejmenší, co může udělat.

■ Levice a Rusko

Petra Hůlová
autori@hn.cz

Nedémonizujme Putina a Rusko, říkala levice. Ošklivě se spletla

Válka na Ukrajině zasadila tvrdý úder evropské levici. Levicová „slabost pro Rusko“ vycházela z podceňování jeho síly a ochoty ji použít, ale také z předpokladu, že to bylo právě vítězství USA nad Sovětským svazem, co finalizovalo etablování vše drancujícího bezohledného kapitalismu. Jenže nyní usvědčila Putinova lživá „mírová operace“ onen levicový narativ o přílišné „démonizaci Ruska“ z fatálního omylu. Rusko zosobněné Putinem kritizujícím prohnílý Západ se pro levici nacházelo v uplynulých letech v pozici svého druhu nepřítel nepřítele. Což nemá daleko ke spojení. Ono poněkud stydlivé spojení s ruským vůdcem spočívalo spíše než v otevřené podpoře v odvracení zraku. To znamená, že vojenské agrese Ruska (na Ukrajině, v Sýrii či v Kazachstánu) byly terčem levicové kritiky méně často než vojenské operace Spojených států.

Putin proti Západu navíc obratně používal jeho vlastní argumenty. Vracel do hry hodnoty, jež levice v západní politice postrádala. Nešlo o Putinovy „hodnoty“, těm levice nikdy pořádně nerozuměla. Šlo o pojmy jako demokracie a svoboda, které se jevily mnohým na Západě vyprázdněné. Mnohým se tu zdála řeč finančních trhů ještě nemorálnější než Putinovy projevy a obdobně zneklidňující. Putinův ideový svět, vyrůstající ze zvláštní historické mýtomanie kombinující pravoslaví s fašismem a antibol-

~
Bohužel až na výjimky nikdo na levici dnes neřekne, že na oně zatracované tzv. demonizaci Ruska něco bohužel bylo.

ševismem, nepostrádal přes svou kryptičnost sex-appeal autentičnosti, která se prostorově i mentálně nacházela dostatečně daleko na to, aby hrozila, že bude mít jako zvláštní entita odvalu prosazovat vlastní výklad světa a dějin. Že bude mít kuráž říci USA a NATO do očí pravdu o jejich pokrytectví. Což se na levici vždy cenilo. Putinův tvrdošíjný antiliberalismus a anti-amerikanismus zabalený v těžko prostupné pojmové bramborače zkrátka vzbuzoval levicové sympatie. Nebudil zásadní odpor, přestože, co se týče politiky genderu a lidských práv, byl Putinův postoj i pro levici nepřijatelný.

Putinův názor, že ambice USA jakkoliv apelovat na morálku ostatních zemí je ve svém pokrytectví zcela neobhajitelná, na levici rezonoval. Přispěla i nostalgie po režimu, který kdysi dávno snad nabízel jakousi alternativu. A zčásti též to, že má levice v popisu práce soucítit s marginalizovanými a Rusko na mezinárodní scéně posledních 30 let nebylo ničím jiným.

Putinův opakovaný výrok, že nejstrašnější událostí 20. století byl rozpad Sovětského svazu, byl mnohými s úsměskem nahlížen pouze jako jakýsi folklor padlého impéria. Detailněji se o to zajímal málokdo. Putinův zásadní rozsáhlý esej publikovaný loni v létě, kde píše o trojedinosti ruského národa a deklaruje ambici tento násilně rozdělený národ sjednotit, k ostudě světové politiky prošuměl jako blábolení. Přes-

tože šlo jen o další důkaz jeho dlouhotrvajícího konzistentního postoje. Pouze to ilustruje, jak Putinovi nebylo dopřáno zasloužené pozornosti a jeho slovům váhy, ať už si o jejich povaze myslíme cokoliv.

S tím vším je nyní konec a ona studenoválečnická „démonizace Putinova Ruska“ se ukázala jako zcela namístě. To levici bolí podobně jako současná pozice USA jakožto lídra světového Dobra. Putinovo kritické zrcadlo, jež Západu léta nastavoval, zmutovalo v zástupy tankových divizí ničících hlavní město země, kterou běžní Evropané považovali za takové Rusko číslo 2 – jen s poněkud většími vlohami pro demokracii a menší ruskostí duše.

Putinovo napadání statu quo z pozic morálního hlídacího psa na levici rezonovalo také svým postkoloniálním rozměrem. Jednalo se přece o vzpouru proti americké hegemonii, o vzpouru proti těm, kteří Rusko de facto dostali před 30 lety na kolena a léta věřili, že přijme jejich narativ o konečném vítězství demokracie. Jen si vzpomeňme na ony debaty na téma míry ruské příslušnosti k prémiovému Západu, respektive příslušnosti k barbarské nehodné Asii. Adresátem despektu tu byla země obývaná miliony lidí, nikoliv Putin. Léta trvající despekt a opovrhování ústí ve frustraci, která přispěla k Putinově oblíbě. A nic není narativu levice tak blízké jako vzpoura marginalizovaných; pohádka o emancipaci, již Rusko nyní bezesbýtku naplňuje a jejíž oběti jsou na Ukrajině zcela nevinní lidé včetně dětí.

Nalezení autentické kritické pozice ke konfliktu na Ukrajině, aniž by ona pozice primárně relativizovala poukazováním na vojenské intervence USA či byla jen zajímavým výluhem pravicových jestřábů, je pro levici velmi těžké. Svět jako by se navíc vrátil o léta zpátky. Levicová politika 2.0, ta identit a genderu, ale i ta zaměřená na sociální nerovnost, se nyní zdá spíše irrelevantní. Regrese lze v intencích levice nazvat i návrat pojmů, jako je „láska k národu“ nebo levici opovrhovaný nacionalismus, z něhož se napájí statečný ukrajinský odpor. Levice lépe rozumí principu osvobození se než bránění si svého, jež evokuje neochotu dělit se a také „hysterické“ lpění na svém území.

Utahuji si z levice proto, že mám na paměti to, co řekl Slavoj Žižek o době těsně před začátkem války v Jugoslávii, a sice že mezi jednotlivými skupinami lidí, do té doby žertujícími navzájem na svůj účet, se rozhostilo mrazivé ticho. Nechtě na ně v Česku nikdy nedojde, a tak dodejme, že humorné je nakonec i to, co levici zbývá. Je to obviňování Západu, že implementací svého neoliberalismu přispěl k Putinovu růstu moci, ale především etnický či genderový klíč ve vztahu k migraci. Zdůrazňování, že heteronormativním migrantům se u nás daří lépe než Ukrajincům, Romům či trans a že současná vlna podpory migrace Čechy pouze usvědčuje z rasismu.

Bohužel až na výjimky nikdo na levici neřekne, že na oně zatracované tzv. demonizaci Ruska něco bylo. Nikdo ani nezpochybní dnes povinný narativ Ukrajiny jako země „patřící do Evropy“, byť v EU dosud není mimo jiné právě proto, že jsme na ni doteď nahlíželi spíš v intencích Putinova konceptu o trojediném národě jako na příbuznou Ruska a Běloruska. A svůj pohled jsme změnili teprve ve strachu z války.

Autorka je spisovatelka

■ Předsednictví EU

Tomáš Prouza
autori@hn.cz

Plány pro české předsednictví změnil Putin. Nový úkol zní: Evropa bezpečná a solidární

Historie se opakuje – Putin v roce 2009 překreslil priority prvního českého předsednictví EU tým, že hned počátkem ledna vyvolal plynovou krizi. A letošní české předsednictví bude muset kvůli ruské agresi vůči Ukrajině priority změnit také.

Právě probíhající francouzské předsednictví si za své motto v lednu zvolilo „Obnova, síla a pocit sounáležitosti“. Bylo to ještě v klidných časech, kdy se zdálo, že hlavním úkolem Evropy bude postcovidový restart, ekonomický i společenský. A Česká republika měla ještě před měsícem podobně pozitivní plány. Místo toho nás čeká Evropa, která bude ve válce, která bude muset přinášet ekonomické oběti a která se bude muset vypořádat s největší uprchlickou vlnou od konce druhé světové války.

České motto je tak naprosto jasné: bezpečnost, odolnost a solidarita. A také je jasné, že druhé české předsednictví bude ještě mnohem náročnější než to první.

Evropa bezpečná znamená spoustu mravenčí práce. Jako předsednická země bychom měli najít shodu nad společnými nákupy zemního plynu podobně, jako jsme dokázali společně nakupovat vakcíny proti covidu. Měli bychom využít české zkušenosti a na celoevropské úrovni nastavit přísná pravidla pro dostatečné zásoby zemního plynu, abychom vydrželi jakýkoliv budoucí šok.

Musíme se také postarat o to, že Evropa bude mnohem schopnější se sama bránit. Země EU musí být schopny do své obrany více investovat. A bránit se musíme umět i v elektronickém prostoru. Důrazněji musíme pracovat se schopnostmi našich kybernetických odborníků.

A musíme také změnit systém rozhodování. Při budování bezpečné Evropy nemůžeme být rukojmím jedné země a je úplně jedno, jestli by potřebné kroky pro bezpečnější Evropu zkoušelo blokovat Německo nebo Maďarsko.

Budeme úspěšní jen tak, jak moc dokážeme odolávat různým snahám rozvrátit naši ochotu spolupracovat a za lepší budoucnost něco zaplatit, jak moc odoláme snahám rozvrátit fungování naší společnosti a zasévat závist a nenávisť. Přeloženo do jazyka priorit českého předsednictví – musíme hledat podporu svobodným a silným médiím, která se nebojí psát o čemkoliv a komkoliv. Musíme mnohem důrazněji bojovat proti dezinformacím a přestat trpět lhaní a manipulací ve veřejném prostoru. A musíme udělat vše pro to, aby se zejména mladí lidé začali zajímat o politiku a svět kolem sebe a aby pochopili, že pro změnu je potřeba udělat něco víc než napsat hezký post na Instagram.

Když vidím, co všechno dnes dělá pro uprchlíky z Ukrajiny česká společnost i jak rychle umí reagovat česká vláda, nebojím se, že bychom nezvládli téma solidarity. Ano, měli bychom začít omluvou těm, kterým jsme ještě před pár lety vzkazovali „musíte to zvládnout sami“. Ale neztrácejme moc času minulostí, dnes jasně ukazujeme, že dokážeme mnohem víc, než kdo čekal.

Solidarita je ale mnohem širší téma pro české předsednictví než jen pomoc ukrajinským uprchlíkům. Pokud chceme Evropu bez závislosti na ruském plynu, musí to být zároveň Evropa solidární, která pomůže těm, kteří mají méně peněz na potřebné investice. Jako předsedající země musíme prosadit plán, který dá každé členské zemi jistotu, že nezůstane příští zimu sama. A že hodíme do koše rigidní pravidla třeba o tom, kolik procent musí jít na jaké investice z Národního plánu obnovy, protože rozhodovat bude především rychlost a posilování evropské bezpečnosti.

Solidarita pro české předsednictví také znamená, že bychom měli táhnout přípravu Marshallova (nebo spíše Zelenského) plánu pro Ukrajinu a pomoci co nejrychleji postavit tuto zemi na nohy. Formálně to bude trvat ještě roky, ale ekonomicky může být plnou součástí Evropy tak rychle, jak ji dokážeme obnovit.

Vztah mnoha Čechů k Evropě býval vlažný. Ale poslední týdny všem jasně ukázaly, jak důležité je být pevnou součástí bezpečné, odolné a solidární Evropy. Všechny jiné možnosti by byly pro Česko výrazně horší.

Autor je viceprezident Hospodářské komory ČR

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY

REDAKCE: 233 071 111
REDAKCE@HN.CZ
PŘEDPLATNÉ: 217 777 888
ADRESA:
PERNEROVA 673/47,
186 00 PRAHA 8

Vydává Economia, a.s.,
IČO 28191226

• **Šéfredaktor**
Hospodářských novin
Jaroslav Mašek

• **Zástupci šéfredaktora**
Jana Klímová, Tomáš Lysoněk,
Milan Mikulka

• **Manažer redakce**
Martin Denemark

• **Art director** Jan Vyhnaněk

• **Názory** Petr Honzejek

• **Analytik HN** Martin Ehl

• **Domácí** Jana Klímová

• **Zahraničí** Tomáš Procházka

• **Ekonomika** Milan Mikulka

• **Vikend** Lukáš Rous

• **PročNe** Gabriela Marešová

• **Zlom** Zdeněk Fried

• **E-MAIL:**
jmeno.prijmeni@hn.cz

• **PŘEDPLATNÉ**
tel.: 217 777 888,
predplatne@economia.cz

• **INZERCE:**
inzerce@economia.cz

• **PŘÍJEM INZERCE**
tel.: 233 073 169, 233 071 216

Hospodářské noviny používají
zpravodajství agentur
ČTK a Thomson Reuters.

Tiskne: Czech Print Center –
tiskárna Praha a Ostrava

Četnost vydání:
pondělí až pátek,
místo vydání Praha

Autorská práva vykonává
vydavatel. Jakékoli užití
části nebo celku, zejména
rozmnožování a šíření
jakýmkoli způsobem
(mechanickým nebo
elektronickým) i v jiném
než českém jazyce
bez písemného svolení
vydavatele je zakázáno
Jednotlivé složky HN jsou
samostatně neprodejné.

© 2022 Economia, a.s.

Ročník LXVI
Nevyžádané příspěvky se
nevrací
MK ČR E 4689
Audit nákladu: ABC ČR.
Hospodářské noviny
ISSN 0862-9587 (Print)
Hospodářské noviny
ISSN 2787-950X (Online)
Internet www.hn.cz

Simone Radačičová
simone.radacicova@hn.cz

Už ani nechceme brát telefon, máme strach ze špatných zpráv

Můj život byl perfektní. Opravdu, všechno bylo skvělé. A teď? Nevím, co budu dělat.“ Třicetiletá Anna Serdiuková ještě nedávno pracovala na univerzitě v Charkově, kde učila mezinárodní vztahy. Její dřívější život je už ale pryč. Společně s matkou Natalií a otcem Valerijem utekli před ruskou invazí do Česka. Nyní si ve zhruba pětistícové Zruči nad Sázavou vyžívají na nový život, o němž si Anna a Natalia píší deník, který budeme zveřejňovat na HN.cz. Myšlenkami jsou však stále na Ukrajině. U bratra, který zůstal v Lvova a pomáhá uprchlíkům, u prarodičů, kteří bydlí kousek od Charkova, nebo u kamarádky, jež se společně se svým šestiletým synem ukrývá před ruskými raketami v charkovském metru.

Poslední večer v Charkově

Sedíme v rodinné vile na okraji klidné Zruče nad Sázavou. Do oken svítí první nesmělé jarní sluneční paprsky, u sousedů občas zašteká pes. Je tu klid, přesto je trochu cítit napětí. Anna se ve vzpomínkách vrací do večera 23. února. Byl to poslední večer před tím, než Rusko napadlo Ukrajinu.

„Všichni o tom mluvili. Naši známí a kamarádi. Ale abych byla upřímná, my jsme nevěřili, že k tomu dojde,“ říká Anna o ruské invazi. Večer, než šli spát, si s rodiči říkali, že by si mohli aspoň něco zabalit. „Nakonec jsme to však neudělali. Jen jsme si dali všechny dokumenty k sobě na jednu hromádku,“ vzpomíná Anna.

Rusové zaútočili u druhého největšího města Ukrajiny, Charkova, které leží kousek od ruských hranic, v pět ráno. Anna a její rodiče neslyšeli bombardování. Probudily je telefonáty od známých, kteří je varovali. „Bylo to velmi rychlé, podívali jsme se na zprávy a začali si narychlo balit. Trvalo nám to asi půl hodiny,“ říká Anna. „Když jsme si balili, táta nám ještě říkal: „Neberte si toho moc, brzy se vrátíme,“ dodává.

Rozhodli se, že odjedou za prarodiči, kteří bydlí asi půl hodiny od nich.

Bylo to naposledy, co viděli Charkov. Od té doby se domů nevrátili. „Vzali jsme si peníze, dokumenty a nějaké oblečení. Neměla jsem s sebou ani pyžamo,“ dodává Anna.

U prarodičů nakonec všichni zůstali asi týden. Mají dům, u kterého je sklep, kde uchovávají brambory a další zeleninu. Nyní jim ale posloužil jako kryt. Pokaždé když slyšeli sirény, šli se tam rychle všichni schovat. „Hned druhou noc Rusové bombardovali něco ani ne kilometr od nás. Dům se celý rozhýbal, nevím, jak to popsat,“ ukazuje Anna rukama na zdi a naznačuje, že se dům celý roztřásl. Do sklepa si pak nanosili židle a oblečení, aby jim tam nebyla zima a aby tam dokázali zůstat i déle.

Když jedna z ruských raket dopadla na náměstí v Charkově, kde je také jedna z univerzitních budov, Anně a jejím rodičům došlo, že konflikt nebude jen krátkodobou záležitostí, jak si původně mysleli. „V tu chvíli jsem si uvědomila, že bychom měli něco udělat. Tehdy jsme se rozhodli, že odjedeme z Ukrajiny,“ říká.

Bylo to ale těžké rozhodování. Na Ukrajině museli nechat příbuzné. „Babička a děda nechtěli nikam jet. Bratr pak zůstal v západní části

Ukrajiny jako dobrovolník a pomáhá běžen-cům,“ vypráví Anna.

Chceme zůstat poblíž Ukrajiny

Cesta, kterou by běžně urazili za několik hodin, se protáhla na tři dny. Všude bylo mnoho dopravních kolon, jež střídaly neustálé kontroly. Anna a její rodiče věděli, že hodně uprchlíků se vydalo do Polska, proto se rozhodli raději jet přes Slovensko do Česka.

Na hraničním přechodu u Užhorodu se však zdrželi 16 hodin. Do potíží se dostal Annin otec Valerij. Jako mladý voják byl povolán do Černobyli, kde se po havárii v jaderné elektrárně na jaře 1986 podílel na odklizení trosk. Ze zdravotních důvodů se tak na něj nevztahuje všeobecná mobilizace, na jejímž základě nesmí Ukrajinu opustit muži ve věku 18 až 60 let. Nakonec se mu podařilo vše doložit a rodina zamířila rovnou do Prahy.

Anně pomáhala kamarádka, která v Praze žije a pracuje. Díky ní se jí dokonce podařilo najít dočasně ubytování ve Zruči nad Sázavou. To však nebyl jediný důvod, proč si vybrali Česko. „Možná to zní zvláštně, ale chtěli jsme zůstat někde poblíž Ukrajiny,“ vysvětluje Anna.

Stojíme na zahradě rodinného domku ve Zruči. Kolem nás jsou ovocné stromy. „Když jsme sem poprvé přijeli, cítila jsem se jako Popelka na zámku,“ usmívá se snad poprvé za dobu rozhovoru Annina matka Natalia a rozhlédne se kolem.

„Náš první pocit byl, že konečně můžeme jít spát, aniž bychom měli na sobě spoustu oblečení. Předtím jsme chodili do postele navlečení, abychom případně mohli hned vyběhnout ven. Ani si nemůžeme zvyknout na to, že je tu teplo a klid,“ říká Anna.

Ubytování Anně a jejím rodičům poskytl Karel Prokosch se svojí rodinou, kterým domek patří. „Moc jsem nad tím nepřemýšlel. Pro moji generaci je strašné, co se nyní děje na Ukrajině,“ vysvětluje Prokosch své důvody. „Připravili jsme domek tak, aby byl obyvatelný, aby byli spokojeni. Asi jako když přijedete do penzionu,“ říká Prokosch do telefonu.

Prokosch zatím vůbec nemyslí na to, jak dlouho běženci z Ukrajiny v domě zůstanou. „Je to variabilní, záleží na nich, zda si najdou práci a kde ta práce bude. Jestli třeba nebude v Praze,“ říká.

Prokosch zatím ani neplánuje, že by požádal o státní příspěvek za ubytování Ukrajinců. „Přiznám se, že tohle vůbec neřešíme. Myslím, že bychom si měli pomáhat z morálních důvodů, a ne kvůli penězům,“ dodává.

Myšlenkami na Ukrajině

Na to, že by se ukrajinská rodina jela podívat třeba do Kutné Hory, která leží asi jen 30 kilometrů odtud, nemá ale nikdo ani pomyšlení.

Stále sledují zprávy. Mají obavy o osud ukrajinských jaderných elektráren. I díky Valerijovi vědí, co podobná katastrofa může způsobit. „Rusové by si měli uvědomit, že když se něco stane v Černobyli, bude to mít vliv na všechny,“ doplňuje Natalia.

Neustále však myslí hlavně na své blízké, kteří na Ukrajině zůstali. Špatně to snáší především Natalia, která má výtčky, že je v bezpečí, zatímco její nejbližší jsou v ohrožení. Pokaždé

Natalia, Valerij a Anna Serdiukovi uprchli z ukrajinského Charkova do Zruče nad Sázavou. O svém novém životě v Česku budou pro HN psát deník.

Foto: HN – Lukáš Bíba

když zazvoní telefon a na displeji se objeví jméno souseda, Natalii sevře strach. „Už to nechce ani brát. Má velký strach. Telefon tak bere raději táta,“ říká k tomu Anna.

„Maminka má velké obavy o mého bratra. Je v Ternopilu (zhruba 220tisícové město asi dvě hodiny autem na východ od Lvova), kde pomáhá dalším utečencům. Když se rozezní sirény, už ani nechodí do bunkru, protože je tam prý tolik lidí, kterým musí pomoci, že na to nemá čas,“ vypráví Anna.

I prarodiče jsou údajně zatím v pořádku. „Víme však, že nám neřeknou všechno. Vidíme, že babičce není dobře. Když jsme z Ukrajiny odjížděli, u prarodičů byl ještě docela klid. Teď je to ale horší.“

V Charkově má Anna dobrou kamarádku, která se rozhodla zůstat i se svým šestiletým synem. „Většinu času nyní tráví v metru, kde se schovávají. Říká, že si na to zvykla. Když slyší, že jsou sirény zticha, vyjdou ven, do svého bytu, kde si umyjí vlasy, nebo si nakoupí jídlo. A pak se vrátí znovu do metra. Je tam hodně dobrovolníků, kteří lidem pomáhají a nosí jim jídlo. Hodně z nich však už zemřelo,“ tlumočí Anna zprávy z Charkova.

Zaskočila ji míra brutality ruské armády. „Nečekali jsme to. Za začátku bombardovali třeba letiště a podobné cíle. Mysleli jsme si, že zničí právě letiště a tak, ale to byly jen první dny. Teď bombardují vše. Je to strašlivé, hrozné. Zničili například školu, kam maminka chodila jako malá. Ještě že nežijí naši prararodiče, kteří bojovali v druhé světové válce.“

Do budoucna se zatím rodina dívá s nejistotou. Nevědí, kdy a zda vůbec se domů vrátí. „Je skvělé, že tady můžeme zůstat. I kdybychom se chtěli vrátit, celé město je zničené, všechna infrastruktura je pryč. Bombardují dokonce domy, které přežily Hitlera. Teď už z nich nic nezbylo,“ dodává.

Anna se chce naučit česky, nyní čeká, až se pro ni v kurzech uvolní místo. Věnuje se i svým studentům z Charkova. Od dubna by pro ně chtěla spustit online výuku. Zatím však není jasné, zda se to opravdu podaří, protože většina z nich nemá elektřinu ani internet.

Rodiče zatím váhají, Natalia, která dříve pracovala jako učitelka na základní škole, by se ráda ke své profesi vrátila. Hledá proto místo, kde by v Česku mohla učit ukrajinské děti. Valerij ale nemluví anglicky, a proto má z budoucnosti větší obavy.

Narodil jsem se ve válce, zemřu ve válce

DENÍK, DÍL 1.

Dovedete si představit situaci, kdy by vašim dědečkům v roce 1945 řekli, že Rusové budou bombardovat Kyjev a Němci nám budou ve válce pomáhat?

Můj dědeček se narodil v roce 1937, byl dítětem, když začala druhá světová válka. Celý život na ni s hrůzou vzpomínal a vždy věřil v mír a bratrský ruský lid. 27. února mu bylo 85 let a s upřímným úsměvem a slzami v očích řekl, že je moc dobře, že veteráni velké vlastenecké války se nedožili těchto dnů, že neuvidí své děti a děti svých přátel a spolubojovníků, jak se budou navzájem zabíjet a jak se „velké Rusko“ jednoho dne pokusí zničit zemi, jejíž hlavní město je nazývané „matkou ruských měst“.

Dědeček se mýlil. Veteráni žijí. Od našich známých – dobrovolníků – čteme na sociálních sítích příběhy o veteránech, kteří nemohou uvěřit, že jsou znovu slyšet výbuchy a zvuk útočících letadel, zvuk vybuchujících granátů a že znovu vidí umírat děti.

Dědeček se také mýlil, když věřil, že všechno skončí dřív, než to začne. Že to není možné, že je to omyl a intriky našich nepřátel. Že nebude žádná válka v centru Evropy, že přece nemůže fašismus vyklíčit v 21. století v zemi, která ještě nedávno likvidovala nacismus – a lidé si připomínají a uctívají veterány tohoto vítězství.

První dny války, když jsme opustili Charkov, jsme žili s ním. Do sklepa, kde jsme se schovávali, když jsme slyšeli zvuk sirén, chodil neochotně, nechtěl se schovávat a dělal to jen proto, že jsme ho o to prosili. Nutil nás, abychom si sedli, a sám se chodil dívat, co je na obloze, byl z nás všech nejklidnější.

Pátý den války řekl: „Narodil jsem se ve válce, zemřu ve válce, to je asi můj osud, tak to prostě je.“

Anna Serdiuková